

ADVIES Algemene Raad
Sectorraad Kunsten en Erfgoed
Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
Vlaamse Sportraad
Sectorraad Media
21 november 2014

Adviezen over de Beleidsnota's CJSM

<i>Adviezen over de Beleidsnota's CJSM</i>	1
<i>Samengevat</i>	4
Advies verbindingen tussen CJSM samengevat	4
Advies Beleidsnota Cultuur van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed samengevat	5
Advies Beleidsnota's Cultuur en Jeugd van de Sectorraad Sociaal Cultureel Werk samengevat	6
Advies Beleidsnota Sport van de Vlaamse Sportraad samengevat	6
Advies Beleidsnota Media van de Sectorraad Media samengevat	7
<i>Op zoek naar verbindingen tussen Cultuur, Jeugd, Sport en Media: analyse van de Beleidsnota's 214-2019</i>	8
1. Inleiding	8
2. Op zoek naar verbindingen tussen Cultuur, Jeugd, Sport en Media: analyse van de beleidsnota's 2014-2019 door de SARC	8
2.1 Van betekenis zijn voor mens en maatschappij	9
2.1.1 Analyse	9
2.1.2 Verbindingen.....	9
2.2 Onderzoeken, kennis opbouwen en innoveren	9
2.2.1 Analyse	9
2.2.2 Verbindingen.....	10
2.3 Een nieuwe relatie met lokale besturen.....	11
2.3.1 Analyse	11
2.3.2 Verbindingen.....	12
2.4 Overheveling van taken en bevoegdheden van de provincies.....	12

2.4.1 Analyse	12
2.4.2 Verbindingen.....	13
2.5 De internationale dimensie aan bod laten komen	13
2.5.1 Analyse	13
2.5.2 Verbindingen.....	14
2.6 Iedereen aanzetten om te participeren.....	15
2.6.1 Analyse	15
2.6.2 Verbindingen.....	16
2.7 Vrijwilligers aanmoedigen en waarderen.....	17
2.7.1 Analyse	17
2.7.2 Verbindingen.....	17
3. Samengevat	18
<i>Advies over de Beleidsnota Cultuur 2014-2019</i>	<i>19</i>
1. Inleiding.....	19
2. Algemene bedenkingen en aandachtspunten	19
2.1 Inzicht in de onderliggende waarden en keuzes: visie op lange termijn	19
2.2 Sterk wijzigende bestuurlijke context	20
2.3 Budgettaire vertaling.....	22
2.4 Wat ontbreekt of waar moet zeker aandacht aan worden besteed?.....	22
3. Aandachtspunten bij de strategische en operationele doelstellingen.....	23
SD 1 – Een duurzaam en geïntegreerd kunstenbeleid voeren op lange termijn	23
SD 2 – Ondernemerschap, alternatieve financieringsvormen en professionalisering in de culturele sector stimuleren	23
SD 3 – Investeren in duurzame culturele infrastructuur	24
SD 4 – Inzetten op een duurzaam internationaal cultuurbeleid als speerpunt.....	24
SD 5 – Het realiseren van culturele en maatschappelijke meerwaarde door in te zetten op e-cultuur en digitalisering als integraal onderdeel van de culturele praktijk	24
SD 6 – Stimuleren en ondersteunen van ‘leren door te participeren’ en ‘participeren door te leren’ in een superdiverse samenleving	25
SD 7 – Een langetermijnvisie ontwikkelen inzake de zorg voor en ontsluiting van cultureel erfgoed in en voor Vlaanderen	25
SD 9 – Heldere ambitieniveaus en duidelijke en meetbare doelstellingen stellen voor de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap	27
SD 10 – Naar geoptimaliseerde en doelgerichte beleidsstructuren en –instrumenten evolueren	27
4. Fundamentele actiepunten op korte termijn	27
5. Samengevat	28
<i>Advies over de Beleidsnota’s Cultuur en Jeugd 2014-2019</i>	<i>30</i>
1. Algemene bedenkingen en aandachtspunten	30
1.1 Rol van de Strategische Adviesraad	30
1.2 Overkoepelend beleid vanuit de eigen sterktes	30
1.3 Participatie van maatschappelijk kwetsbare groepen	31
1.4 Stedelijkheid en diversiteit	32

2. Aandachtspunten bij de strategische en operationele doelstellingen bij de beleidsnota's Cultuur en Jeugd.....	32
2.1 Ondernemerschap, alternatieve financieringsvormen en professionalisering	32
2.2 Duurzame culturele infrastructuur	33
2.3 Inzetten op een duurzaam internationaal cultuurbeleid	33
2.4 Inzetten op e-cultuur en digitalisering als integraal onderdeel van de culturele praktijk	34
2.5 'Leren door te participeren' en 'participeren door te leren' in een superdiverse samenleving	34
2.6 Inzetten op een dynamisch, toegankelijke en uitnodigend sociaal-cultureel, circus en amateurkunstenveld	35
2.7 Naar geoptimaliseerde en doelgerichte beleidsstructuren en –instrumenten evolueren	35
3. Samengevat	37
<i>Beleidsnota Sport 2014-2019 “Door samenspel winnen”</i>	38
Advies.....	38
Beleidsnota sport 2014-2019.....	38
Door samenspel winnen.....	38
I. Algemene beschouwingen.....	38
II. Specifieke reacties bij de 8 kernlijnen.....	39
III. Samengevat.....	42
<i>Advies over de Beleidsnota Media 2014-2019.....</i>	43
1. Algemene tevredenheid	43
2. Concrete invulling	43
3. Punten die meer aandacht verdienen of die ontbreken	44
3.1 Balans tussen klassieke en nieuwe media.....	44
3.2 Spanningsveld tussen lokale en internationale spelers	44
3.3 Relatie met de VRM	45
3.4 VIAA.....	45
3.5 Zelfregulering.....	46
4. Samengevat	46

Samengevat

Advies verbindingen tussen CJSM samengevat

De SARC leidt uit de beleidsnota's af dat:

- Cultuur, Jeugd, Sport en Media overtuigd zijn van hun **betekenis voor individu en maatschappij**, en streven naar een levenslange en levensbrede **participatie van alle Vlamingen** nu en in de toekomst. De Vlaamse overheid heeft er baat bij in haar beleid oog te hebben voor het evenwicht tussen het ontwikkelen en ondersteunen van de sectoren als doel en het inzetten van de sectoren als middel.
- Cultuur, Jeugd en Sport zullen ook na het overhevelen van de middelen naar het Gemeentefonds het **lokale beleid monitoren**. De **overheveling van de taken en bevoegdheden van de provincies** gebeurt **in dialoog** met de betrokkenen **en met de garantie** dat de overheveling steeds gebeurt met de bijhorende financiële middelen, patrimonium, personeelsleden en rechten en verplichtingen (Cultuur) en dat het aanbod voor personen met een handicap zeker niet in het gedrang komt (Sport).
- Cultuur, Jeugd, Sport en Media willen **inzetten op vernieuwing en innovatie om proactief en in samenspraak** met andere relevante beleidsdomeinen, beleidsniveaus en actoren op het terrein **in te spelen op de behoeften en levensomstandigheden** van alle Vlamingen. Cultuur, Jeugd, Sport en Media willen dat alle mensen in hun nabije leefwereld toegang hebben tot een **kwalitatief aanbod** voor cultuur, jeugd, sport en media. Om op deze terreinen succesvol te zijn, is een goede relatie gebaseerd op wederzijds vertrouwen met de lokale besturen en een goede overdracht van de provinciale bevoegdheden cruciaal. De sectoren hebben het voornemen om het **engagement van vrijwilligers aan te moedigen en te ondersteunen**.
- Cultuur, Jeugd, Sport en Media hopen een bijdrage te leveren om Vlaanderen een krachtige stem te geven in de wereld en ontwikkelen zich in een **internationaal perspectief**. Hopelijk zal het beleid de komende vijf jaar een beroep doen op de bevindingen van en de aanbevelingen in het advies over de Internationale Culturele Belangen van Vlaanderen van SARC en SARiV. Ongetwijfeld zijn hier ook bruikbare aanknopingspunten te vinden voor Sport en Media.

De SARC is er van overtuigd dat deze gezamenlijke ambities nog beter worden waargemaakt door samenspel en teamspirit.

De SARC als strategisch adviesorgaan voor het Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media wil hier graag kritisch, constructief en loyaal aan meewerken.

Advies Beleidsnota Cultuur van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed samengevat

1. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed wil de onderliggende waarden en visie verduidelijkt zien: wil de minister verder timmeren aan de weg, of radicale keuzes maken? Het zou goed zijn om naast een strategische visienota voor kunsten ook een dergelijke tekst voor cultureel erfgoed op te stellen en (decretaal) te voorzien (o.a. SD 1, SD 7).

2. De sterk wijzigende bestuurscontext (o.a. SD 10) zorgt voor veel onduidelijkheid en onzekerheid. Het is goed dat er oplossingsgericht gewerkt wordt. Het kerntakendebat blijft echter een fundamenteel actiepunt op korte termijn: er is nood aan een grondig getoetste visie op de doelstellingen en taakverdeling op elk bestuursniveau.

Tevens dringt zich een nieuwe manier van wisselwerking tussen Vlaams en lokaal beleid op. De komende maanden moeten er tussen de minister en de sector constructieve gesprekken gehouden worden hierover.

Er moet tegelijk aandacht blijven voor planlastvermindering, ook in de cultureel-erfgoedsector.

3. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed kan zich moeilijk verzoenen met budgettaire krimpscenario's. Een inhaaloperatie voor zowel kunsten als cultureel erfgoed blijft nodig, en bijkomende opdrachten voor de cultureel-erfgoedsector moeten gepaard gaan met meer financiële slagkracht.

De sectorraad wenst ook inzicht in de budgettaire vertaling en prioritering van de doelstellingen en vraagt zich af op welke manier er ruimte wordt gemaakt voor nieuw beleid.

4. Er moet daarnaast aandacht zijn voor: de synergie tussen de sectoren en met andere beleidsdomeinen, de verhouding met de federale overheid, de timing van de doelstellingen en de problematiek van de doelgroepkorting voor kunstenaars.

5. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed formuleert naast bovenstaande algemene vragen verder aandachtspunten bij de specifieke strategische en operationele doelstellingen. Enkele van de belangrijkste vragen of bedenkingen:

- let erop dat waardemeting een arbeidsintensief proces is (SD 2),
- inventariseer eerst alle infrastructuur en kijk voor expertise breder dan enkel de Vlaamse overheid (SD 3),
- voorzie de nodige middelen voor investeringen in digitalisering (SD 5),
- spreek af met de Vlaams minister voor onderwijs hoe kunst en cultuur een plaats kunnen krijgen in het reguliere onderwijs en waardeer de specifieke rol van kunsteducatieve organisaties (SD 6),
- de erfgoedsector heeft nood aan een financiële inhaalbeweging en duidelijkheid over de eventuele herziening van beleidsinstrumenten (SD 7),
- toets ook de instellingen van de Vlaamse gemeenschap aan hun werking, en verlies andere instellingen niet uit het oog die de doelstellingen waarnaar gestreefd wordt ook kunnen waarmaken (SD 9).

6. Tot slot doet de Sectorraad Kunsten en Erfgoed suggesties voor fundamentele actiepunten die in de komende twee jaar zouden moeten opgestart en/of gerealiseerd worden:

- de relatie met de lokale overheden moet in overleg uitgewerkt worden,
- er moet een visie komen voor kunsten én voor erfgoed op langere termijn,
- het buitenlandbeleid moet worden ingevuld,
- er moet aandacht zijn voor instrumenten voor monitoring,
- de structurele basisvoorwaarden voor kunsten- en erfgoedbeleid moeten worden uitgewerkt en
- het begrip 'ondernemerschap' moet worden uitgewerkt in een culturele context.

Advies Beleidsnota's Cultuur en Jeugd van de Sectorraad Sociaal Cultureel Werk samengevat

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk herkent de uitdagingen in de beleidsnota's en hoop om - als deelraad van de strategische adviesraad - tijdig betrokken te worden wanneer de beleidslijnen verder vorm krijgen.

De sectorraad wijst op het belang van een landschapstekening om expertise op te sporen en te valoriseren en zo de gemeenschappelijke ambities te realiseren. Ook het belang van beleidsdomeinoverschrijdend beleid wordt benadrukt, zowel binnen de Vlaamse als federale bevoegdheden.

Daarnaast vraagt de sectorraad om oog te hebben voor de participatie van maatschappelijk kwetsbare groepen over de verschillende strategische en operationele doelstellingen heen. Dit dient als overkoepelend aandachtspunt of toetssteen meegenomen te worden bij de verdere uittekening van het beleid.

De sectorraad erkent het belang van stedelijk jeugdwerk maar stelt dat dit een streefdoel dient te zijn voor de sector in haar totaliteit. Individuele organisaties moeten hiertoe geprikkeld worden, maar mogen hier niet op afgerekend worden.

De sectorraad gaat in een tweede luik dieper in op een aantal thema's in de beleidsnota's Cultuur en Jeugd:

- De sectorraad erkent het belang van alternatieve financiering en beaamt dat dit geen vervanging van de subsidies mag zijn. De zoektocht naar alternatieve financiering kan bovendien hand in hand gaan met de zoektocht naar alternatieve organisatievormen.
- Er is nood aan lokale infrastructuur voor sociaal-cultureel werk. Gezien de budgettaire context moeten creatieve oplossingen gezocht worden. Bovendien is het belangrijk om bestaande expertise bij de verschillende overheidsniveaus te bundelen en te ontsluiten.
- De sectorraad vraagt om bij de uitwerking van het internationaal cultuurbeleid het sociaal-cultureel werk op te nemen.
- In het kader van de samenvoeging van Locus en Bibnet vraagt de sectorraad om bij de toewijzing van een nieuwe rol goed na te gaan het steunpunt zich verhoudt tot de nood aan lokale ondersteuning en de opdracht van de andere steunpunten.
- De sectorraad is verheugd met de ambities omtrent de UiTPAS, cultuureducatie en de uitbouw van een netwerk cultureel leren en verwijst in deze context naar eerdere adviezen.
- Er heerst onduidelijkheid over de toekomst van beleidsondersteunend onderzoek en de bestuurlijke hervormingen. Met betrekking tot de lokale adviesraden vraagt de sectorraad de Vlaamse overheid om in te zetten op ondersteuning en ontwikkeling van modellen om tot open participatie- en communicatieplatformen te ontwikkelen. Ook op Vlaams niveau is er nood aan continuïteit en duurzaamheid van overleg en advisering.

Advies Beleidsnota Sport van de Vlaamse Sportraad samengevat

De Vlaamse Sportraad heeft de Beleidsnota Sport 2014-2019 'Door samenspel winnen' met veel aandacht gelezen.

In het eerste luik van het advies geeft de Vlaamse Sportraad een aantal algemene opmerkingen. Door het behouden van de 8 beleidslijnen uit de vorige beleidsnota wordt het geleverde werk voortgezet. De Vlaamse Sportraad hoopt dat de uitgestoken hand naar andere

sectoren resulteert in constructieve en concrete maatregelen. Het is positief dat meerdere prioriteiten uit het memorandum van de Vlaamse Sportraad '12 Speerpunten voor de sport' terugkomen in de beleidsnota van de minister. Rond aan aantal thema's vraagt de Vlaamse Sportraad aan de Vlaamse minister van Sport om een sterke visie te ontwikkelen.

In het tweede luik van het advies werden de punctuele opmerkingen per kernlijn uitgewerkt.

Advies Beleidsnota Media van de Sectorraad Media samengevat

De Sectorraad Media waardeert de Beleidsnota Media als een evenwichtig samengesteld document, in het bijzonder het centraal plaatsen van de mediagebruiker en de aanzetten om met de federale en Europese overheid en met de andere gemeenschappen tot een uniforme en transparante regelgeving te komen.

De Sectorraad Media kijkt uit naar de meer concrete uitwerking van bepaalde dossiers en hoopt daarbij op het gepaste moment betrokken te worden. Onder andere de strategie voor de toekomst van het radiolandschap moet snel duidelijk worden.

De Sectorraad Media benadrukt tot slot dat volgende punten niet uit het oog mogen worden verloren:

- bewaar een goede balans tussen klassieke en nieuwe media;
- creëer een gelijke behandeling voor lokale en internationale spelers en volg Europese beleidsontwikkelingen nauw op;
- schep meer duidelijkheid over de (bijkomende) taken van de VRM en overweeg een aantal bijkomende procedurele bepalingen met betrekking tot de rechten van de verdediging;
- schep snel duidelijkheid over de toekomst van VIAA;
- bewandel ook de piste van zelfregulering voor wat betreft het toezicht op en de handhaving van de kwalitatieve reclamevoorschriften, met het instrument van de JEP.

Op zoek naar verbindingen tussen Cultuur, Jeugd, Sport en Media: analyse van de Beleidsnota's 2014-2019

1. Inleiding

De SARC, als strategische adviesraad voor het Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media (hierna CJSM), brengt op eigen initiatief een advies uit over de desbetreffende beleidsnota's. Wanneer beleidslijnen of –voornemens die vervat zijn in beleidsnota's van andere domeinen het CJSM beleid kunnen inspireren of aanbelangen, wordt naar deze beleidsnota's verwezen. In een algemeen hoofdstuk met als titel 'Op zoek naar verbindingen tussen Cultuur, Jeugd, Sport en Media: analyse van de beleidsnota's 2014-2019' zijn we op zoek gegaan naar antwoorden op volgende vragen: zijn er verbanden tussen de beleidsnota's Cultuur, Jeugd, Sport en Media? Zo ja, wat bindt deze sectoren? Wat is hun maatschappelijke en individuele betekenis? Op welke punten lopen de beleidsvisies en –maatregelen die terug te vinden zijn in de beleidsnota's gelijk?

We hopen dat het samenbrengen en ordenen van onderdelen van de beleidsnota's onontdekte nuances blootlegt, misschien leidt tot nieuwe inzichten of aanmoedigt tot creatief denken.

In aparte hoofdstukken wordt over ieder beleidsveld specifiek advies uitgebracht. Hierin zijn gespecialiseerde, meer punctuele en beoordelende reflecties van respectievelijk de Sectorraad Kunsten en Erfgoed, de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk, de Vlaamse Sportraad en de Sectorraad Media terug te vinden

2. Op zoek naar verbindingen tussen Cultuur, Jeugd, Sport en Media: analyse van de beleidsnota's 2014-2019 door de SARC

Cultuur, Jeugd, Sport en Media hebben ieder een eigen beleidsnota. Deze werkwijze heeft het voordeel dat per sector het beleid ten volle kan focussen en inspelen op wat bijzonder is voor de betrokken burgers, sectoren en organisaties. Het nadeel is wel dat op die manier de samenhang tussen de beleidsvelden van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media moeilijker zichtbaar wordt. In het Memorandum 2014-2019 wees de SARC er al op dat de historische band tussen Cultuur, Jeugd, Sport en Media als 'culturele materies' hierdoor wat op de achtergrond dreigt te geraken.

Daarom willen we ter gelegenheid van de publicatie van de beleidsnota's trachten het gemeenschappelijke te benadrukken. We voelen ons hierbij aangemoedigd omdat de vier beleidsnota's ambities bevatten om samen te werken, niet enkel met de beleidsvelden van het eigen beleidsdomein CJSM, maar ook ruimer. Het is eigenlijk jammer dat de Vlaamse Regering de samenhang tussen de beleidsvelden van één beleidsdomein niet wat meer in de verf zet. Zo zou het volgens de SARC interessant geweest zijn om de beleidsnota's in een geïntegreerd kader te plaatsen. Wellicht zou deze werkwijze hier en daar tot nieuwe inzichten kunnen leiden of zou men efficiëntiewinsten kunnen boeken. En het is alvast een verbetering dat de bevoegdheid voor het Beleidsdomein CJSM toevertrouwd is aan twee minister in plaats van aan vier zoals in de vorige legislatuur het geval was.

Vanuit zijn opdracht om bij te dragen tot het ontwikkelen van een geïntegreerde beleidsvisie voor het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media, doet de SARC een poging om de samenhang en de synergiën naar voor te brengen en te clusteren in strategische invalshoeken voor de beleidsperiode 2014-2019.

2.1 Van betekenis zijn voor mens en maatschappij

2.1.1 Analyse

De Beleidsnota **Cultuur** ziet cultuur als instrument voor individuele zingeving, ontroering, creativiteit, zelfontplooiing, maar ook voor empowerment en sociale cohesie. Cultuur heeft een multiplicatoreffect binnen de economie en er zijn positieve spillovereffecten op media, toerisme, buitenlandse handel en innovatie. Verder is cultuur een motor van lokale en regionale ontwikkeling.

De Beleidsnota **Jeugd** erkent dat het jeugdwerk jongeren leert samenwerken, organiseren, vergaderen, enzovoort. Lichamelijke inspanningen van kinderen en jongeren in jeugdbewegingen dragen bij aan de gezondheid en aan de sociale vaardigheden. Jongeren voelen zich door het jeugdwerk sterker betrokken bij de buurt, staan meer open voor andere meningen en hebben meer vertrouwen in anderen. Jongeren vinden in het jeugdwerk een plek waar ze zichzelf kunnen zijn.

De Beleidsnota **Sport** benadrukt dat sport bijdraagt tot fitheid en gezondheid, het algemeen welbevinden en sociale cohesie en inclusie van kansengroepen. Sport positioneert zich in de maatschappij door 'samenspel', binnen de sportsector en via dwarsverbindingen met welzijn, onderwijs, werk, toerisme, innovatie en economie.

De Beleidsnota **Media** verwijst naar de alomtegenwoordigheid van media in de maatschappij en hun rol in het gezin, de vrije tijd, het onderwijs en op het werk. Het mediabeleid wil dat alle Vlamingen toegang hebben tot en gebruik kunnen maken van een kwaliteitsvol en divers media aanbod. Linken met innovatie en economie, maar ook met onderwijs en cultuur, jeugd en sport zijn een evidentie.

2.1.2 Verbindingen

Alle beleidsnota's erkennen het belang en de meerwaarde van Cultuur, Jeugd, Sport en Media zowel op het individuele als op het maatschappelijke niveau. De SARC benadrukte eerder ook dat een Vlaams activerend en ondersteunend beleid voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media mee bepalend is voor de identiteit van de Vlaamse Gemeenschap, mensen goesting geeft, passie en plezier geeft, mensen uitdaagt en dat dergelijk beleid het samenleven bevordert en ontwikkelt. Er wordt ook in alle beleidsnota's verwezen naar raakvlakken met en betekenis voor onder meer onderwijs, welzijn, economie.

De SARC vindt het **positief dat Cultuur, Jeugd, Sport en Media erkend en gewaardeerd worden als middel** om bijvoorbeeld Vlaanderen te promoten in het buitenland, om economische return te genereren, het toerisme te bevorderen, de gezondheid van burgers te verbeteren, de toekomst te verzekeren... Terzelfdertijd waarschuwt de SARC dat de slinger niet mag doorslaan naar de utilitaire benadering waarbij Cultuur, Jeugd, Sport en Media als middel dienen en de eigen intrinsieke waarde van de vier beleidsvelden op de achtergrond zou geraken. Immers Cultuur, Jeugd, Sport en Media zullen **meer effect hebben** wanneer ze zich **vanuit hun eigen waarde** te volle kunnen ontwikkelen en hiervoor de nodige steun en aanmoediging blijven krijgen van het beleid.

2.2 Onderzoeken, kennis opbouwen en innoveren

2.2.1 Analyse

De sector wordt uitgedaagd om innovatieve vormen en benaderingen van productie, presentatie, participatie, financiering en organisatie te exploreren en te valoriseren. Cultuur raakt steeds meer verweven met digitale technologieën en sociale media. Een cultuurbrede onderzoeksagenda moet de beleidsnota vertalen naar noden op vlak van onderzoek en monitoring en moet een gedeelde agenda zijn van sector en beleid. Het onderzoeksplatform cultuur kan een centrale rol krijgen in het voeden van de onderzoeksagenda en de disseminatie van onderzoeksresultaten naar de brede sector. Reflectie over relevante onderzoekspistes en onderzoeksresultaten kunnen een plaats krijgen in het Cultuurforum 2020 dat wordt verder gezet. Zo moet er, naast een volgehouden aandacht voor participatieonderzoek, ruimte komen voor verder onderzoek naar de waarde en economische impact van cultuur, de tewerkstelling in de sector, de verhouding tussen aanbod en de spreiding van cultuurproducten en het publiek van erfgoedinstellingen. Het hoger onderwijs moet zijn middelen voor cultuur- en kunstengerelateerd onderzoek meer veldgericht en in nauwere samenwerking en afstemming met de sector inzetten. De return voor beleid en sector moet meer zichtbaar zijn. Dit impliceert dat mensen en middelen nodig zijn om de voortgang van het onderzoek beter te monitoren, de resultaten van onderzoek met inzicht te beoordelen en ze vervolgens te laten renderen, zowel voor de praktijk als voor het beleid.

De Beleidsnota **Jeugd** beoogt de kennis over kinderen en jongeren verder uit te bouwen en wil blijven inzetten op onderzoek. Er wordt nagegaan op welke wijze relevant onderzoek mogelijk blijft en de expertise opgebouwd binnen het JOP niet verloren gaat.

De Beleidsnota **Sport** zet in op het belang van beleidsrelevant onderzoek en de uitbouw van een Kennis- en Informatiecentrum Sport. Verder verwijst de nota naar het Vlaamse topsportbeleid dat traditioneel sterk scoort in de fase van talentontwikkeling. Zo wordt vanuit het buitenland met veel interesse gekeken naar onze topsportscholen. Er moet blijvend geïnnoveerd worden. Daarom zal het tweejarige proefproject in tennis en voetbal rond het 'topsportstatuut F', dat een flexibel traject naast de topsportschool mogelijk maakt, worden geëvalueerd samen met de minister van onderwijs. Sport wil inspelen op nieuwe trends en nieuwe sportvormen faciliteren. Organisaties die via een onderbouwde concept innovatieve evenementen organiseren van sporten die een beperkte media-aandacht genieten zodat de sport gepromoot wordt bij een groter publiek, worden ondersteund. Gevolg van de oproep naar de federaties om innovatieve projecten voor laagdrempelig sporten in te dienen, werden vijftien innovatieve projecten opgestart. De beste praktijkvoorbeelden worden verder gepromoot in Vlaanderen.. Ook na het beëindigen van de huidige steunpunten zal worden geïnvesteerd in beleidsrelevant onderzoek. De onderzoeksprojecten zullen gekozen worden in functie van hun meerwaarde voor het Vlaamse sportbeleid. De sportnota voorziet initiatieven om een strategisch sportinfrastructuurbeleid te ontwikkelen met oog voor innovatie en multifunctionaliteit.

In de Beleidsnota **Media** staat een verwijzing naar het Elektronisch NieuwsArchief dat gedurende reeds vele jaren zorgt voor monitoring op het gebied van nieuwsberichtgeving – onder meer voor wat betreft diversiteit – en biedt daardoor ondertussen een ruim zicht op trends en evoluties hierover in historisch perspectief. Daarnaast omvatte de participatiesurvey die het Steunpunt Media recent uitvoerde in samenwerking met de Steunpunten Cultuur, Sport en Jeugd voor het eerst ook een specifiek luik over media. De valorisatie en ontsluiting van deze resultaten is essentieel zodat het beleid en de sector hier maximaal kunnen op inspelen. Verder wordt ook ingezet op digitale technologie als motor van groei en verandering. Het Media Innovatie Centrum (MiX) wordt verder ondersteund in zijn opdracht om innovatie in de beginnende en bestaande mediabedrijven te bevorderen.

2.2.2 Verbindingen

Zeer terecht blijven Cultuur, Jeugd, Sport en Media ook nu er sprake is van besparingen bij de steunpunten voor beleidsvoorbereidend onderzoek inzetten op **onderzoek**. Ze doen dit zowel **met het oog op kennisopbouw en monitoring** als met het oog op **vernieuwing en**

innovatie. Het korte termijn beleidsonderzoek krijgt extra aandacht. Er gaat eveneens zeer terecht aandacht naar vernieuwen, onderhouden of uitbouwen van **infrastructuur** (naast het nieuwe VRT gebouw is dat voor media vooral technologische infrastructuur).

2.3 Een nieuwe relatie met lokale besturen

2.3.1 Analyse

De Beleidsnota's Cultuur, Jeugd en Sport verwijzen naar de recente beslissing van de Vlaamse Regering om de **middelen** die Vlaanderen ter beschikking had voor het **lokale cultuur-, jeugd- en sportbeleid** over te hevelen **naar het gemeentefonds**. De sectorale en aan voorwaarden gebonden subsidies, waaronder die voor een lokaal cultuur-, jeugd- en sportbeleid, verdwijnen ten voordele van een algemene basisfinanciering van de steden en gemeenten. De Beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid zegt hierover dat de middelen niet verplicht moeten worden aangewend voor de betrokken sectoren, maar dat het wel voor iedereen blijvend duidelijk moet zijn wat hun oorsprong is. De groeivoet van 3,5% van het Gemeentefonds is niet van toepassing op de aanvullende dotatie. De werklast die met de sectorale subsidies gepaard gaat, verdwijnt. Binnenlands Bestuur wil opvolgen hoe de uitgaven van de gemeenten voor de diverse beleidsvelden evolueren. In de Beleidsnota Cultuur is eveneens voorzien om deze legislatuur op basis van de cijfergegevens die lokale besturen via hun meerjarenplanning hebben opgenomen in de BBC-cyclus op te volgen hoe de uitgaven voor cultuur en ook jeugd in de gemeenten en steden evolueren. De gegevens uit deze monitoring zullen gebruikt worden om het Vlaams beleid verder vorm te geven.

De Beleidsnota **Cultuur** beoogt samenwerking en krachtenbundeling over beleidsniveaus en beleidsdomeinen heen. Binnen een context van toenemende decentralisatie van het lokaal cultuurbeleid, wordt gezocht naar een nieuwe vorm van ondersteuning die de lokale realiteit slagkrachtig verbindt met de Vlaamse beleidsambities. Samen met de lokale besturen en met het beleidsdomein onroerend erfgoed wordt werk gemaakt van een integrale erfgoedzorg met een breed maatschappelijk draagvlak. Ook dient de samenwerking binnen en buiten de culturele sector actief te worden gestimuleerd om de slagkracht van culturele actoren te ondersteunen. Het cultuurbeleid wil inzetten op een integrale digitale uitbouw van een lokaal cultuurbeleid als bijdrage tot e-inclusie in een vernieuwd samenspel tussen Vlaanderen en het lokale niveau via een samengaan van Bibnet en LOCUS. De cultuurnota heeft het verder over het aanreiken van ondersteuning aan de lokale besturen voor kwaliteitsvolle lokale culturele infrastructuur.

In de Beleidsnota **Jeugd** worden goed werkende gemeentelijke jeugdraden gezien als monitoringsinstrument voor het lokaal jeugdbeleid. Het jeugdbeleid wil zoveel mogelijk steden en gemeenten die kindvriendelijkheid hanteren als barometer voor een leefbaar lokaal beleid het label "kindvriendelijke gemeente" toekennen. Daarnaast worden lokale besturen gestimuleerd om werk te maken van een goed jeugdbeleid via een prijs voor de meest kindvriendelijke gemeente van Vlaanderen. Er wordt ingezet op het uitwisselen van goede praktijken in binnen- en buitenland met betrekking tot het stedelijk jeugdwerk, wat aansluit op het 'European Intercity Youth Network'

Wat de Beleidsnota **Sport** betreft wil men de rol van de Vlaamse sportadministratie herdenken. Deze moet evolueren naar een ondersteunende dienstverlener voor de gemeenten. Door in te pikken op trends en innovatieve producten aan te reiken, zal de Vlaamse sportadministratie de gemeenten moeten stimuleren om blijvend te investeren in sport. De Beleidsnota Sport maakt gewag van de toekenning van de middelen aan de gemeenten naar analogie met het decreet lokaal sportbeleid (verdeelsleutel = subsidie per inwoner). De beleidsprioriteiten bepaald in het decreet lokaal sportbeleid vormen het inhoudelijke kader voor het instrumentarium dat Bloso zal aanleveren aan de lokale besturen om hun sportbeleid op te enten. Het Vlaamse sportbeleid zet vooral in op ondersteuning van bovenlokale infrastructuur.

In de Beleidsnota **Brussel** lezen we dat de Vlaamse Regering wil investeren in een 'hoofdstedelijk' beleid via het Brussels luik van de begroting, zonder in de plaats te treden van VGC én van de functioneel bevoegde Vlaamse ministers met gemeenschapsbevoegdheid in Brussel. Indien organisaties worden gesubsidieerd door zowel Vlaanderen als door de VGC, wordt een driepartijen beheersovereenkomst afgesloten voor maximale afstemming van opdrachten. Er wordt afstemming gezocht met het Vlaamse Randbeleid. Bij het toekennen van projectsubsidies in het programma Brusselse Aangelegenheden is samenwerking met de Vlaamse Rand een positief punt.

De Beleidsnota **Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid** vermeldt dat Vlaanderen blijft investeren in plattelands- en stadsontwikkelingsprojecten. De stadsvernieuwingsubsidies zorgen momenteel mee voor de realisatie van multifunctionele ruimtes, jeugdcentra, kunst- en creatieruimte e.d. De huidige stadsvernieuwing zal worden geëvalueerd en waar mogelijk geheroriënteerd met focus op sleuteluitdagingen (faciliteren en realiseren van aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur, sociale innovatieprojecten die kansarmoede en achterstelling tegengaan...)

De beleidsnota's Cultuur, Jeugd en Sport voorzien een actieve medewerking aan de 'paritaire commissie decentralisatie' om, samen met Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, na te gaan voor welke concrete bevoegdheden van het lokale bestuursniveau het niet meer of minder nodig is dat de Vlaamse overheid sturend optreedt. De vraag is wel voor welke concrete bevoegdheden cultuur, jeugd of sport Vlaanderen nog sturend optreedt?

2.3.2 Verbindingen

Eerder sprak de SARC zijn ongerustheid uit over de overheveling van de middelen voor lokaal cultuur-, jeugd- en sportbeleid naar het Gemeentefonds. Het feit dat nu uit de beleidsnota's Cultuur, Jeugd en Sport blijkt dat de Vlaamse overheid nog in relatie wil blijven **met de lokale besturen**, vindt de SARC een positief gegeven. Het wordt uiteraard **een nieuwe relatie**, op een andere leest geschoeid, namelijk meer **gebaseerd op ondersteuning in plaats van sturing**. Er wordt al verwezen naar een andere rol voor de Vlaamse administratie en de betrokken bovenbouw. Het is ook duidelijk dat Vlaanderen de evolutie en de gevolgen van de beleidsmaatregel op de voet wil blijven volgen. Er wordt voorzien in monitoring, zowel vanuit Binnenlands Bestuur als vanuit de betrokken administraties. Het valt op dat de sectoren Cultuur, Jeugd en Sport ieder op verschillende wijze de nieuwe relatie vorm geven. De SARC dringt er op aan dat men gaat samen zitten om mekaar te inspireren. Zo wordt vermeden dat de lokale besturen opnieuw de indruk krijgen dat Vlaanderen geen geïntegreerd beleid voert en dat zij 'bestookt' worden met vragen en aanbod waar ze niet om gevraagd hebben. Er zal daarom **niet alleen aanbodgericht maar ook vraaggericht** moeten gewerkt worden. Kortom, de SARC denkt dat het er op aankomt om in nauw overleg met de lokale besturen op zoek te gaan naar **samenwerkingsmodellen** die werken.

De SARC adviseert om Brussel, Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid bij deze zoektocht te betrekken. Brussel omdat hier voorbeelden te vinden zijn hoe een relatie wordt uitgebouwd tussen bestuursniveaus in casu het Vlaamse en het Brusselse. Binnenlands Bestuur omdat ook zij ook voornemens zijn het beleid van de lokale besturen te monitoren. Stedenbeleid omdat Vlaanderen met betrekking tot stadsvernieuwing ook inzet op multifunctionele ruimtes, jeugdcentra, kunst- en creatieruimte.

2.4 Overheveling van taken en bevoegdheden van de provincies

2.4.1 Analyse

De **persoonsgebonden bevoegdheden** die toegewezen werden aan de **provincies**, waaronder **cultuur, jeugd en sport**, zullen **geschrapt** worden. Er wordt in dialoog onderzocht naar welke taken overgeheveld kunnen worden naar ofwel het lokale niveau dan wel naar het

Vlaamse niveau vertrekkende vanuit het belang van de betrokken sectoren. Als de middelen naar het lokale niveau gaan, wordt er op toegezien dat de financiële middelen voor persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies, volledig terecht komen bij de lokale besturen, waarbij rekening wordt gehouden met de besparingen die de provincies moeten realiseren. Deze hervorming moet afgerond zijn tegen 1 januari 2017.

In de Beleidsnota **Cultuur** staat dat er zal worden op toegezien dat de huidige provinciale taken en bevoegdheden worden overgeheveld naar het meest geschikte overheidsniveau, dit vanuit het principe van subsidiariteit. In een eerste fase zal ik een inventarisatie maken van de te overhevelen bevoegdheden en taken. Bij de discussie over de overheveling staan nauwgezet maatwerk en trilateraal overleg tussen de Vlaamse overheid, de provincies en de steden en gemeenten voorop. Ook de culturele sector zal nauw betrokken worden bij de overheveling. De overheveling van deze taken en bevoegdheden gebeurt steeds met bijhorende budgettaire middelen, patrimonium, personeelsleden en rechten en verplichtingen. De Beleidsnota **Sport** stelt dat men wil onderzoeken in dialoog welke taken overgeheveld kunnen worden naar ofwel het lokale niveau dan wel naar de Vlaamse overheid. Op die manier zal onder meer de verdere uitbouw van een laagdrempelig beweeg- en sportaanbod voor personen met een handicap gegarandeerd blijven. De bestuurlijke herindeling komt aan bod in de regelgevingsagenda waar verwezen wordt naar het feit dat de provincies geen bevoegdheden meer hebben inzake persoonsaangelegenheden en geen subsidies meer ontvangen voor de Vlaamse beleidsprioriteit Sport voor Allen.

2.4.2 Verbindingen

De SARC herhaalt zijn waarschuwing dat dat deze bestuurlijke beslissing een **belangrijke impact** heeft op Cultuur, Jeugd en Sport. Zeker omdat duidelijk is dat het naast een herschikking van bevoegdheden **ook** een **besparingsoperatie** betreft. Het zal er op aan komen eerst **alle consequenties** goed in kaart te brengen om vervolgens alle betrokken infrastructuur, de subsidies, de activiteiten, de organisaties en de mensen **op een zinvolle manier te integreren** in een ander bestuursniveaus. Ook hier vraagt de SARC om een gecoördineerde aanpak waarbij ervaringen uit de verschillende beleidsvelden en de verschillende provincies inspiratie kunnen bieden. **Goed overleg met de lokale besturen** die eventueel in aanmerking komen om het provinciale aanbod over te nemen, is onontbeerlijk. Tegelijk zal ook Vlaanderen zijn instrumentarium moeten aanpassen om regionaal en bovenlokaal initiatief te faciliteren. Het is alvast positief dat de overheveling van de provinciale bevoegdheden voor wat sport betreft in dialoog zal gebeuren en dat ook de culturele sector nauw zal betrokken worden bij de hele operatie. Het is voor de SARC ook een hele geruststelling dat de garantie wordt gegeven dat de overheveling steeds gebeurt met de bijhorende financiële middelen, patrimonium, personeelsleden en rechten en verplichtingen (Cultuur) en dat het aanbod voor personen met een handicap zeker niet in het gedrang komt (Sport).

2.5 De internationale dimensie aan bod laten komen

2.5.1 Analyse

De Beleidsnota **Cultuur** erkent dat het niet langer wenselijk is om de eigen beleidsontwikkeling los te zien van de internationale tendensen. De overheid staat, samen het culturele veld, voor de uitdaging om de rol van cultuur op gepast manier in internationale beleidsthema's te integreren, zowel bilateraal als op grotere schaal. De strategische doelstelling om in te zetten op een duurzaam internationaal cultuurbeleid wordt ambitieus geoperationaliseerd. Vlaanderen wil zich positioneren als draaischijf voor talent en expertise, wil culturele banden onderhouden met prioritaire partners, wil de dialoog maximaliseren met het internationale beleidsniveau en hoopt internationale financieringskanalen te ontsluiten.

In de Beleidsnota **Jeugd** staat het voornemen om in te spelen op de internationale aandacht en – initiatieven voor het beleidsveld Jeugd. Men wil de mogelijkheden van het Jeugd In Actie luik van het Erasmus+ programma maximaal benutten. Het Nationaal Agentschap JINT zorgt voor de nodige ondersteuning

Met Olympische Spelen, competities op wereld- en op Europees niveau heeft sport altijd al een uitgesproken internationaal karakter gehad. Het dient gezegd dat de internationale component uitgesproken gericht was op topsport. De Beleidsnota **Sport** ambieert het sportluik van het Europees subsidieprogramma Erasmus+ met focus op breedtesport te benutten. Er wordt ook ingezet op de kansen aangereikt door de Europese Week van de Sport, die vanaf volgend jaar van start gaat. Het informeren omtrent Europese subsidiekanalen is een opdracht voor de sportorganisaties. Vlaanderen ambieert een actieve rol in het internationale antidopingbeleid.

De Beleidsnota **Media** stelt vast dat het Vlaamse mediabeleid voor een groot deel bepaald wordt door evoluties op globaal, Europees of federaal niveau. Vlaanderen wil actief participeren aan de beleidsdiscussies op bovenvermelde niveaus in het belang van zowel de Vlaamse mediagebruiker als de Vlaamse mediasector. De globale tendens tot herbestemming van omroepspectrum naar spectrum voor mobiele breedbandinternet vormt een belangrijk aandachtspunt voor het mediabeleid de komende jaren. Vlaanderen wil actief participeren aan onder meer het Europese debat over netneutraliteit, dataprotectie en de herziening van de Audiovisuele Mediadienstenrichtlijn.

Het cultureel samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en de Franse Gemeenschap zal worden ingevuld, ook in **Brussel**.

De rijke traditie van Vlaanderen voor wat betreft sport- en cultuurevenementen wordt geclusterd in een cel EventFlanders, in de schoot van Toerisme Vlaanderen. Zowel grote sport- als cultuurevenementen komen, op basis van een business case, in aanmerking voor ondersteuning van deze cel.

2.5.2 Verbindingen

In de beleidsnota's Cultuur, Jeugd, Sport en Media gaat aandacht naar de internationale context. De SARC verwijst naar het advies 'Internationale Culturele Belangen' uitgebracht samen met SARiV. Dit advies vertrekt van een ruime invulling van het begrip cultuur; zowel kunsten, erfgoed, sociaal-cultureel werk en creatieve sectoren werden opgenomen. In dit advies formuleren de raden een visie voor het internationaal cultuurbeleid waarbij wederkerigheid en uitwisseling centraal staan. De adviesraden formuleerden ook vijf gelijkwaardige doelstellingen voor de Vlaamse overheid. De aanbevelingen zijn vooral gericht op het tegengaan van de huidige versnippering inzake actoren, rollen en instrumentarium en die een geïntegreerd en integraal beleid beogen dat de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap optimaal behartigt. Hierbij zijn meer samenwerking en synergiën binnen de Vlaamse overheid nodig: zowel binnen het beleidsdomein cultuur, internationaal Vlaanderen als over de beleidsdomeinen heen - en met de andere overheidsniveaus. Eén van de aanbevelingen had betrekking op het opvolgen van internationale engagementen en actieve aanwezigheid op internationale fora. De indruk is dat deze aanbeveling ter harte wordt genomen. Ook is er een bescheiden aanzet om synergiën te creëren met andere beleidsdomeinen, bijvoorbeeld toerisme. Ook wordt ingezet op evenementen (EventFlanders), waar cultuur en sport bij betrokken worden. De SARC hoopt dat in de loop van de legislatuur ook de andere aanbevelingen van het vermelde advies aan bod komen en dat werk wordt gemaakt van een geïntegreerd en integraal beleid met betrekking tot de Vlaamse culturele belangen.

2.6 Iedereen aanzetten om te participeren

2.6.1 Analyse

De Beleidsnota **Cultuur** wil inzetten op een emanciperend cultuurbeleid gericht op empowerment en levenslang en levensbreed leren en participeren aan cultuur. Het sociaal-cultureel werk, de amateurkunsten en de circuskunsten spelen hierbij een belangrijke rol. Er is ook sprake van een vernieuwend beleid rond leesbevordering dat de volledige bevolking ten goede komt. Het Vlaams Audiovisueel Fonds dient de toegang van het publiek tot kwalitatieve audiovisuele creaties te faciliteren en bij te dragen tot filmeducatie van het publiek. Samenwerking met wijkbioscopen, arthouse cinema's en cultuurcentra zorgt voor een bredere verspreiding van de Vlaamse film. Er wordt een netwerk uitgebouwd dat het cultureel leren binnen kunsten (inclusief amateurkunsten), media, cultureel erfgoed, sociaal-cultureel werk en jeugd verbindt, en waar nodig een brug slaat naar de sectoren sport, welzijn, onderwijs en werk. De zichtbaarheid van competenties, opgedaan in het culturele veld, moet worden verhoogd. Daarom wordt aansluiting gezocht bij het geïntegreerd beleid rond Erkennen van Verworven Competenties en bij de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Er is de ambitie om te investeren in duurzame toonaangevende culturele infrastructuur en in grote ambitieuze instellingen als ambassadeurs van Vlaanderen. Daarnaast wil men een impulsbeleid gericht op innovatie voeren dat culturele actoren actief stimuleert om proactief en ondernemend in te spelen op maatschappelijke, inhoudelijke en professionele uitdagingen (o.a. digitalisering, globalisering, superdiversiteit).

De Beleidsnota **Jeugd** ziet in de Vlaamse Jeugdraad een partner in het tot stand brengen van een breed jeugdbeleid. Jongeren worden een specifieke doelgroep in het beleid rond mediawijsheid.

De Beleidsnota **Sport** gaat in op de ambitie van de Vlaamse Regering voor een dynamisch breedtesportbeleid dat iedereen stimuleert om een leven lang te sporten. Er wordt ingezet op laagdrempelige sportinfrastructuur voor niet - of anders georganiseerde en individuele sporters. Tevens wordt onderzocht of dergelijke infrastructuur kan bijdragen tot het toerisme in Vlaanderen. Verder wordt de sociale rol van de sportclub benadrukt voor het vergroten van de sociale inclusie van mensen in armoede. Ook een laagdrempelig (school)sportaanbod en bestaande sportproducten (vb. Multimove, Sport Na School-pas) dragen bij om een duurzame en toegankelijke sportparticipatie te realiseren. In dialoog met cultuur wordt bekeken of het sportaanbod ook via de Uitdatabank kan gepromoot worden en of via 'UITpas' het sportaanbod voor kansengroepen kan geoptimaliseerd worden.

De Beleidsnota **Media** verwacht dat de VRT van de toekomst haar publieke opdracht meer dan ooit ter harte neemt. De VRT moet alle Vlamingen informeren, inspireren en verbinden. Kunst en cultuur moeten de volle aandacht krijgen. Ze scherpen immers onze verbeelding aan en prikkelen onze nieuwsgierigheid. Cultuur gaat ook over onze manier van leven, de optelsom van onze onuitgesproken gewoontes, gebruiken en rituelen. Het soms moeilijk definieerbare geheel dat we 'onze Vlaamse cultuur' noemen en waar ook de Nederlandse taal een belangrijk onderdeel van is. De VRT moet de volgende vijf jaar nog meer bijdragen tot culturele vernieuwing en een culturele fierheid in Vlaanderen: een oprechte en gedeelde trots op wie we zijn, wat we maken en creëren en hoe we leven. Hoe meer we ons bewust zijn van onze eigen kracht en creativiteit, hoe meer we ons met plezier laten uitdagen en inspireren door andere culturen. Ook sport en ontspanning, die voor de VRT belangrijk zijn om een aantrekkelijke publieke omroep te blijven, maken integraal deel uit van de publieke opdracht van VRT. Sport speelt in onze samenleving een verbindende en activerende rol. Ook via ontspannende programma's moet VRT een meerwaarde trachten te realiseren door bijvoorbeeld moeilijke en soms controversiële maatschappelijke thema's toegankelijk en bespreekbaar te maken voor het grote publiek. In het hoofdstuk over de rol van de publieke

omroep In de Beleidsnota Media staat een verwijzing naar het regeerakkoord waarin de intentie is opgenomen voor een integratiepact met lokale besturen, sociale partners, media, onderwijspartners en verenigingen van mensen met een migratie-achtergrond waarbij iedere partner verantwoordelijkheid opneemt om directe en indirecte discriminatie en racisme te bestrijden en respect ten aanzien van personen met een andere geloofsovertuiging of seksuele geaardheid te bevorderen. Het pact vraagt ook engagementen van onderwijsinstellingen, sociale organisaties, media, lokale besturen en werkgevers om te voorzien in stage- en (vrijwilligers)werkplaatsen voor inburgeraars.

De Beleidsnota **Brussel** wil het Brussels publiek laten kennismaken met initiatieven in Vlaanderen via de culturele huizen in Brussel en een aantal middenveldorganisaties zoals Vormingplus Citizenne. De vzw Vlaams-Brusselse Media (VBM) dient een zo breed mogelijk publiek objectief te berichten over onder meer het Nederlandstalige netwerk van organisaties en verenigingen in Brussel. Samenwerkingsverbanden met relevante actoren zoals de VRT zijn te verwachten.

De beleidsnota's Cultuur, Jeugd en Sport verwijzen naar mogelijkheden om zich in te zetten voor de bevordering van het toerisme.

In de beleidsnota's Sport en Jeugd staan voorstellen om het gezamenlijk gebruik van infrastructuur aan te moedigen. Beide sectoren hebben ook behoefte aan het gebruik van publieke ruimten (pleinen, straten, bos...).

Cultuur, Jeugd, Sport en Media hebben ieder vanuit hun eigen invalshoek oog voor het zoeken en creëren van toegankelijkheid voor personen met een beperking.

2.6.2 Verbindingen

Ieder beleidsveld zet in op een zo intens en zo breed mogelijke participatie. Cultuur, Jeugd, Sport en Media doen er alles aan om ieder vanuit hun eigenheid bij te dragen tot een participatieve samenleving. De **banden tussen Brussel en Vlaanderen** worden niet uit het oog verloren: het Brussels publiek kan kennismaken met het Vlaamse aanbod. Er zijn verschillende aanzetten om over de sectoren heen **samen te werken** (netwerk cultureel leren, sport integreren in de Uitdatabank, de rol van de publieke omroep met betrekking tot kunst en cultuur, sport en ontspanning...) **Infrastructuur** wordt aanzien als een belangrijke hefboom voor participatie. De SARC verwijst naar slimme maatregelen om multi-functioneel gebruik aan te moedigen: Brede School, herbestemming religieuze infrastructuur, aansporen van bedrijven om seminarieruimtes ter beschikking te stellen,...

Meer en meer wordt ingezet op multifunctioneel gebruik van de beschikbare infrastructuur. Er gaat aandacht naar de **toegankelijkheid** voor personen met een beperking. Er is oog en openheid voor **superdiversiteit**.

De SARC wijst er op dat het consulteren van belanghebbenden en van de adviesraad interessante mogelijkheden biedt voor het verhogen van de participatie en het meten en creëren van draagvlak voor geplande maatregelen. De SARC verwijst naar voorstellen voor de adviespraktijk die vermeld worden in hoofdstuk 8 van het algemeen luik van zijn memorandum. Het hoofdstuk kreeg als titel: 'Overheid, middenveld en adviesraad partners in bestuur: voorstellen voor een optimale adviespraktijk en advieslandschap.' De SARC hoopt dan ook dat deze aanbevelingen ter harte zullen worden genomen bij het verder vorm geven en realiseren van de voornemens die in de beleidsnota's staan.

2.7 Vrijwilligers aanmoedigen en waarderen

2.7.1 Analyse

De Beleidsnota **Cultuur** erkent dat de sociaal-culturele sector voor toekomstgerichte uitdagingen staat. Het kunnen beroep doen op vrijwilligers is hierbij essentieel. Met de diverse stakeholders uit de betrokken domeinen waar vrijwilligerswerk fundamenteel is, zal een traject op worden opgezet om de contouren van een gecoördineerd vrijwilligersbeleid te ontwikkelen om “uit te zoeken hoe een gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid eruit zou kunnen zien. De bescherming van vrijwilligers is nu te fragmentair geregeld, met diverse ongelijkheden tot gevolg. De toenemende bureaucratisering zet een rem op het vrijwilligerswerk.”

In de Beleidsnota **Jeugd** staat het voornemen om jonge vrijwilligers te ondersteunen via landelijke structuren, met bijzondere aandacht voor vrijwilligers in het jeugdwerk voor bijzondere doelgroepen.

De Beleidsnota **Sport** wijst op de bijzonder belangrijke rol van de vrijwilligers voor de leefbaarheid en dynamiek van de sportsector. Vrijwilligerswerk draagt intrinsiek bij tot burgerparticipatie en sociale samenhang en bevordert het aantal vaardigheden en de persoonlijke ontwikkeling van mensen. In de komende beleidsperiode zullen dan ook de noden en verwachtingen van de vrijwilligers centraal staan bij de verschillende beleidsinitiatieven die de kwaliteit en de professionalisering van de sportsector willen bevorderen.

2.7.2 Verbindingen

Cultuur, Jeugd en Sport zijn bij uitstek sectoren waar vrijwilligers actief zijn. Het engagement van vrijwilligers is een cruciaal element voor de levensvatbaarheid. De SARC steunt de ambitie om te komen tot een **Vlaams beleid dat vrijwilligers aanmoedigt en waardeert**. Het is evenwel niet duidelijk in hoeverre het initiatief van Vlaams Minister voor Cultuur, Jeugd, Media en Brussel ook Sport omvat. De SARC meent dat het vormgeven van een vrijwilligersbeleid op maat best gebeurt in samenspraak tussen Cultuur, Jeugd en Sport. De SARC stelt voor om bij het ontwikkelen van een vrijwilligersbeleid in de cultuur- en sportsector ook rekening te houden met de mogelijke effecten van de federale eindeloopbaanmaatregelen op het vrijwillig engagement van burgers in de samenleving.

3. Samengevat

De SARC leidt uit de beleidsnota's af dat:

- Cultuur, Jeugd, Sport en Media overtuigd zijn van hun **betekenis voor individu en maatschappij**, en streven naar een levenslange en levensbrede **participatie van alle Vlamingen** nu en in de toekomst. De Vlaamse overheid heeft er baat bij in haar beleid oog te hebben voor het evenwicht tussen het ontwikkelen en ondersteunen van de sectoren als doel en het inzetten van de sectoren als middel.
- Cultuur, Jeugd en Sport zullen ook na het overhevelen van de middelen naar het Gemeentefonds het **lokale beleid monitoren**. De **overheveling van de taken en bevoegdheden van de provincies** gebeurt **in dialoog** met de betrokkenen **en met de garantie** dat de overheveling steeds gebeurt met de bijhorende financiële middelen, patrimonium, personeelsleden en rechten en verplichtingen (Cultuur) en dat het aanbod voor personen met een handicap zeker niet in het gedrang komt (Sport).
- Cultuur, Jeugd, Sport en Media willen **inzetten op vernieuwing en innovatie om proactief en in samenspraak** met andere relevante beleidsdomeinen, beleidsniveaus en actoren op het terrein **in te spelen op de behoeften en levensomstandigheden** van alle Vlamingen. Cultuur, Jeugd, Sport en Media willen dat alle mensen in hun nabije leefwereld toegang hebben tot een **kwalitatief aanbod** voor cultuur, jeugd, sport en media. Om op deze terreinen succesvol te zijn, is een goede relatie gebaseerd op wederzijds vertrouwen met de lokale besturen en een goede overdracht van de provinciale bevoegdheden cruciaal. De sectoren hebben het voornemen om het **engagement van vrijwilligers aan te moedigen en te ondersteunen**.
- Cultuur, Jeugd, Sport en Media hopen een bijdrage te leveren om Vlaanderen een krachtige stem te geven in de wereld en ontwikkelen zich in een **internationaal perspectief**. Hopelijk zal het beleid de komende vijf jaar een beroep doen op de bevindingen van en de aanbevelingen in het advies over de Internationale Culturele Belangen van Vlaanderen van SARC en SARiV. Ongetwijfeld zijn hier ook bruikbare aanknopingspunten te vinden voor Sport en Media.

De SARC is er van overtuigd dat deze gezamenlijke ambities nog beter worden waargemaakt door samenspel en teamspirit.

De SARC als strategisch adviesorgaan voor het Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media wil hier graag kritisch, constructief en loyaal aan meewerken.

ADVIES Sectorraad Kunsten en Erfgoed

10 november 2014

Advies over de Beleidsnota Cultuur 2014-2019

Op eigen initiatief brengt de Sectorraad Kunsten en Erfgoed van de SARC advies uit bij de Beleidsnota Cultuur 2014-2019 van Vlaams minister voor Cultuur Sven Gatz. De sectorraad besprak de Beleidsnota op zijn vergadering van 28 oktober 2014 en werkte onderstaand advies verder schriftelijk af.

Advies

1. Inleiding

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed las de Beleidsnota Cultuur met aandacht.

Een eerste vaststelling van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed is dat er geluisterd is naar de sectoren. Veel van de thema's die in diverse vormen, o.a. in het Memorandum van de SARC in aanloop naar de verkiezingen, kenbaar werden gemaakt, komen aan bod in de beleidsnota. Dat is alvast een positief signaal.

Het is echter eigen aan een document dat een beleidsperiode van vijf jaar overspant, dat sommige voorstellen vrij vaag blijven, en andere zeer punctueel zijn. De sectorraad meent dat in de jaarlijkse beleidsbrieven, rekening houdend met voortschrijdend inzicht, concrete deelrealisaties, beschikbare budgetten en tussentijdse kritiek en evaluaties, verdere keuzes gemaakt moeten en zullen worden. Het spreekt voor zich dat er op concrete plannen, doelstellingen en acties op een gepast moment verder kan worden ingegaan, waar nuttig in overleg tussen de sectorraad en de minister.

In de discussies over deze beleidsnota wenst de Sectorraad Kunsten en Erfgoed daarom dat er eerst en vooral over de onderliggende waarden en keuzes kan worden gedebatteerd, zodat daarna en op basis daarvan de concrete dossiers kunnen worden aangekaart.

2. Algemene bedenkingen en aandachtspunten

2.1 Inzicht in de onderliggende waarden en keuzes: visie op lange termijn

Duidelijke keuzes zijn aan de orde en moeten geëxpliciteerd worden. De strategische doelstellingen vormen de rode draad, de onderliggende beleidslijnen waarop de komende vijf jaar zal worden ingezet.

In de tekst zijn bepaalde inzichten daarover terug te vinden. Zo is een duidelijke boodschap in deze beleidsbrief te vinden in SD 10: *'De kernwoorden van een duurzaam, geïntegreerd en integraal Vlaams cultuurbeleid zijn efficiëntie, kwaliteit en complementariteit met andere beleidsniveaus en -domeinen.'* Daaruit blijkt o.a. de wens tot behoud van het begrip 'kwaliteit'; de nadrukkelijke aandacht voor 'duurzaamheid'; de ambitie tot sturing: 'geïntegreerd' en een totaalvisie: 'integraal'. De verwijzing naar 'complementariteit' doet hopen op – eindelijk – een kerntakendebat. Tot slot spreekt er ook de ambitie uit om beleidsdomeinoverschrijdend 'cultuur' te integreren, niet te segregeren.

Toch merkt de sectorraad dat, wanneer er dieper wordt ingegaan op elk van deze punten (op de invulling van het begrip 'complementariteit' komen we hieronder (punt 2.2) nog terug) er geen helder zicht is op het perspectief: wat wil men bereiken of gewijzigd zien binnen vijf jaar? Het is niet duidelijk of er gekozen wordt voor duurzaamheid en continuïteit in de zin van decretale rust (behoudens de noodzakelijke wijzigingen, cf. de wijzigende bestuurlijke context), dan wel of men de situatie aangrijpt om het landschap te herdenken en met vernieuwende formules en oplossingen voor de uitdagingen te komen.

Er is enerzijds een grote vraag naar decretale rust. Er is het besef dat de interne staatshervorming gevolgen heeft, o.a. voor het cultureel-erfgoeddecreet, maar grote wetgevende oefeningen zouden veel energie van de sector vragen. Continuïteit kan bovendien geruststellend lijken, in een periode waarin de nodige onrust door het veld raast, o.a. door de aangekondigde besparingen. Het 'denken op lange termijn', dat zowel voor kunsten als voor cultureel erfgoed naar voor wordt geschoven, betekent dan in deze context dat een organisatie niet elke legislatuur de basisuitgangspunten van de werking moet herbekijken – wel natuurlijk de praktijk aanpast aan de geëvolueerde context.

Anderzijds is het net in tijden van besparing en de sterk wijzigende bestuurscontext een unieke opportuniteit om een aantal vernieuwende en gedurfde ideeën te lanceren.

Gezien beide stemmen hun plaats hebben in de sector, vraagt de sectorraad dat de minister op korte termijn duidelijk maakt welke richting hij uit wil: wil hij voort op de weg waaraan al jaren wordt getimmerd, of wil hij meer radicale beleidskeuzes maken? En welke zijn die dan?

Daarnaast wil de Sectorraad Kunsten en Erfgoed er op wijzen dat het positieve signaal van een wens tot langetermijnvisie voor cultureel erfgoed niet mogelijk is zonder de nodige budgettaire inhaaloperatie (zie ook hieronder punt 2.3). Daarom is het van belang dat in het cultureel erfgoedveld de juiste keuzes worden gemaakt. De talrijke verwijzingen doorheen de Beleidsnota naar de visie die zal geëxpliciteerd worden voor de kunstensector in de strategische visienota die wordt opgesteld in het kader van het Kunstendecreet, zal volgens de sectorraad een nuttig instrument blijken en kan ook in andere sectoren worden ingezet.

Het zou een goede zaak zijn om, gelijkaardig aan de 'strategische visienota kunsten' in het kader van het Kunstendecreet en naast de bestaande visienota immaterieel erfgoed, ook een strategische visienota op te maken voor cultureel erfgoed, en dit ook in te schrijven in het decreet.

2.2 Sterk wijzigende bestuurlijke context

De sterk wijzigende bestuurscontext zorgt voor veel onzekerheid en onduidelijkheid over welk niveau wat gaat doen en op welke schaal. Positief is dat er oplossingsgericht wordt gewerkt zodat voor de erfgoedsector het afbouwen van complementariteitsformules opgevangen zou kunnen worden via het impulsbeleid digitalisering en de coördinatie rond depotwerking.

De taken van de provincies dreigen echter eerder willekeurig uit elkaar getrokken te worden zonder een helder beeld over het cultuurlandschap.

Wat wel duidelijk is, is dat de rol van het Vlaamse beleidsniveau in het kunsten- en cultureel erfgoedverhaal verder zal worden afgezwakt tot een meer ondersteunende en stimulerende rol (zie SD 10 en OD 10.1). Dit is niet de wens van de culturele sector in Vlaanderen. Deze wil de kwaliteitsbewaking door Vlaanderen verder bevestigd zien. Het kerntakendebat is een fundamenteel actiepunt op korte termijn en de werkelijke basisdiscussie achter 'complementariteit' en 'maatwerk' met centraal in het debat de verdiensten van het verleden consolideren, artistieke kwaliteit, experiment en vernieuwing.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed beschreef dit eerder al in zijn memorandum en in zijn advies van 26 september 2014¹. De conclusie uit dat advies blijft onverkort gelden.

De sectorraad vraagt met aandrang dat vooraf een grondig afgetoetste visie op de doelstellingen en taakverdeling op elk niveau van een dynamisch en kwaliteitsvol Vlaams cultuur- en erfgoedbeleid wordt ontwikkeld en uitgeklaard – *het reeds jaren noodzakelijke kerntakendebat*. Indien daaruit blijkt dat de partiële overheveling van Vlaamse en/of provinciale middelen naar de gemeenten een reële meerwaarde betekenen voor het gewenste beleid, dan kunnen deze middelen enkel overgedragen worden mits aanwending voor cultuur. Enkel op die manier kan de ambitie geformuleerd in het Vlaamse Regeerakkoord om zijn cultuur als keurmerk van kwaliteit te koesteren, waargemaakt worden. De blijvende zorg van de sectorraad voor het behoud van een zorgvuldige en inhoudsgerichte kwaliteitsbeoordeling maakt integraal deel uit van deze vraag.

Op verschillende plaatsen in de Beleidsnota wordt verwezen naar de noodzaak voor een (nieuwe manier van) wisselwerking tussen Vlaams en lokaal beleid (vb. OD 10.1). Dat geldt bijvoorbeeld voor het afstemmen van de productie van kunsten en de spreiding ervan. Het behoud van traceerbare middelen voor cultuur en de controle daarop bij overdracht van de Vlaamse subsidies naar het gemeentefonds is een zeer nuttige hefboom en voorsnog de enige wijze van garantie om de link tussen de Vlaamse Gemeenschap en de cultuur te behouden, om zo mee te werken aan de realisatie van het beleidsambities van de minister.

De sectorraad waardeert het dat de culturele sector nauw betrokken zal worden bij de overheveling van bevoegdheden en taken als gevolg van de interne staatsvorming. (OD 10.4) De sector hoopt de komende maanden een constructief gesprek met de minister te kunnen voeren over een alternatieve band met de Vlaamse overheid, waarbij de bovenlokale opdrachten van vb. de cultuurcentra gekaderd kunnen worden in een Vlaams cultuurbeleid.

De gewenste planlastvermindering voor de lokale en provinciale besturen is een goede zaak. Maar de taakafbakening tussen de verschillende overheden dreigt nu de planlast van de organisaties, m.n. uit de cultureel-erfgoedsector, te verhogen. Veel gemeente- en provinciebesturen vragen voor hun vastgelegde bevoegdheden nieuwe plannen en stellen nieuwe beheersovereenkomsten op die bijkomende bewijslasten vergen.

De sectorraad vraagt de verschillende overheden om de planlastvermindering voor de openbare besturen door te trekken naar de cultureel-erfgoedsector en dus ook daar te onderzoeken hoe de administratieve lasten verder kunnen worden verminderd of gestroomlijnd. Als overgangsregeling kan aan de instellingen de mogelijkheid worden geboden om zich voor de volgende beleidsperiode te beperken tot opmaken van een addendum bij het vorige beleidsplan.

¹ http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR_ke/adviezen/20140926-advies-plannen-complementair-KE-beleid.pdf.

2.3 Budgettaire vertaling

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed kan zich moeilijk verzoenen met budgettaire krimpscenario's. Wat betreft de cultureel-erfgoedsector, die al jarenlang een inhaalbeweging in het vooruitzicht wordt gesteld, is de toestand bijna onhoudbaar. In de omgevingsanalyse punt 9. Cultureel erfgoed meldt de minister zelf: *'Het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid kent momenteel een spanning tussen enerzijds de huidige draagkracht van de actoren in het veld en anderzijds de vele verwachtingen die de overheid stelt tegenover deze organisaties.'*

De cultureel-erfgoedsector wordt een steeds urgenter wordende inhaaloperatie in het vooruitzicht gesteld die nog steeds niet gerealiseerd is, integendeel². De sector beschikt nochtans over een geïntegreerd decreet sinds 2008. De beleidsmatige taken en maatschappelijke verwachtingen staan lang niet meer in verhouding tot de geïnvesteerde middelen en dreigen een duurzame en kwalitatieve werking grondig te ondergraven.

Bovendien is er de bijkomende tendens om de erfgoedsector als bron te zien voor andere sectoren en maatschappelijke doelstellingen (vb. SD 2 en SD 7.5) maar betekent dat in praktijk vooral dat de sector er nog eens allerlei bijkomende taken bij krijgt terwijl intussen de financiële draagkracht van de actoren maar blijft krimpen.

Ook in de kunstensector is de laatste tien jaar sterk ingeleverd. Ook daar is er, globaal genomen, een significante daling van de koopkracht bij zowat elke individuele organisatie en bij individuele kunstenaars. Een verhoging naar een situatie die opnieuw werkbaar is, dringt zich voor de gehele kunstensector op. Bovendien is het ook hier noodzakelijk dat alle deelgebieden, dus ook beeldende kunsten, muziek, sociaal-artistiek werk en kunsteducatie, een inhaalbeweging kunnen maken.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed herhaalt de oproep uit zijn memorandum dat bijkomende opdrachten voor de culturele erfgoedsector gepaard moeten gaan met extra slagkracht³. Ook in het kunstenveld moeten er genoeg middelen worden ingezet en zijn bepaalde inhaalbewegingen noodzakelijk.

Het bereiken van alle doelstellingen tegelijkertijd is onhaalbaar, in belangrijke mate omwille van het beperkende budgettaire kader, de engagementen uit het verleden en de daaruit voortvloeiende budgettaire voorafnames, en het te kleine financiële draagvlak.

De koppeling aan de begroting achteraan de Beleidsnota biedt weinig inzicht in de besteding van de beschikbare budgetten. Daarnaast ontbreken er keuzes ten aanzien van de besteding van de budgettaire ruimte voor nieuw beleid na 2016. Is er zekerheid dat er groei komt na de besparing voor de cultuursector? Hoe groot is die en waar wordt prioritair op ingezet?

De sectorraad vraagt meer inzicht in de budgettaire vertalingen en prioritering van de doelstellingen en vraagt ook zicht op hoe er ruimte wordt gemaakt voor nieuw beleid.

2.4 Wat ontbreekt of waar moet zeker aandacht aan worden besteed?

Naast de punten die hierboven of bij de bespreking van de doelstellingen aan bod komen, zijn er enkele thema's die de Sectorraad Kunsten en Erfgoed zeker verder uitgewerkt wil zien in de komende vijf jaar:

² Zie 'Cultureel erfgoed 2020. Hefbomen voor het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid. Eindrapport met aanbevelingen van de PRISMA veld- en toekomstanalyse cultureel erfgoed (2009-2011)', FARO, versie januari 2013, p. 16-18.

³ Memorandum p. 30

- een concretere uitwerking van de verhoudingen en synergie tussen velden binnen het beleidsdomein: kunsten, erfgoed, sociaal-cultureel werk, kunst- en cultuureducatie; en beleidsdomeinoverschrijdend: met onderwijs, economie, welzijn, media;
- er komen veel zaken aan bod met een federale dimensie (fiscaliteit, sociaal statuut, BTW, administratieve vereenvoudiging, taks shelter, legaten en successie,...). De sectorraad zal de plannen en acties op vlak van deze structurele basisvoorwaarden met belangstelling opvolgen. In dit rijtje hoort ook de indemniteitsregeling thuis. Deze is volgens de regelgevingsagenda in voorbereiding: de sectorraad kijkt uit naar de concrete uitwerking;
- de timing van de doelstellingen (van alle doelstellingen, en in het bijzonder deze die aangeduid zijn als regelgeving in opmaak via de regelgevingagenda);
- de problematiek rond de doelgroepkorting voor kunstenaars. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed schetste de problematiek uitgebreider in zijn advies van 5 november 2014⁴.

3. Aandachtspunten bij de strategische en operationele doelstellingen

SD 1 – Een duurzaam en geïntegreerd kunstenbeleid voeren op lange termijn

De oproep voor een duurzaam kunstenbeleid is positief en de Sectorraad Kunsten en Erfgoed kijkt er naar uit inbreng te kunnen leveren bij de strategische visienota in het kader van het Kunstendecreet.

De komende jaren moet er zeker aandacht zijn voor het uitwerken van duidelijke doelstellingen en acties voor het verduurzamen van de loopbaan van de kunstenaar (OD1.3).

SD 2 – Ondernemerschap, alternatieve financieringsvormen en professionalisering in de culturele sector stimuleren

Positief zijn de inspanningen om de fiscale aftrekbaarheid aan te pakken en fiscale impulsen te geven. De minister zit hier echter niet zelf aan het stuur.

Er is een sterke economisering van cultuur, waarbij het (zoals dat sinds een dertigtal jaar opgang maakt) belangrijk wordt dat je je impact kunt bewijzen, en de economische waarde van cultuur gevaloriseerd moet worden. De sectorraad wil aanstippen dat waardemeting – zelfs indien deze gereduceerd wordt tot parameters die in cijfers uit te drukken zijn – een arbeidsintensief proces is: er moet op worden gelet geen extra planlast te creëren.

Verder moet nog duidelijker worden wat dit betekent voor de keuzes die zullen worden gemaakt.

Het concrete actiepunt van EventFlanders (OD 2.1) moet garant staan voor kwaliteitsvolle beoordeling van de topevenementen met hoge culturele waarde. De sectorraad hoopt dat het niet louter gaat over het zoveelste grote stadsfestival. Hiermee kan een verschil gemaakt worden als nadrukkelijk ingezet zal worden op kunst en cultuur.

Bij OD 2 vult de sectorraad het volgende aan. Onderzoek wordt terecht bestempeld als één van de basisfuncties van cultureel erfgoedorganisaties, als een vitaal onderdeel van een geïntegreerde en integrale erfgoedwerking. Desondanks wordt die onderzoeksfunctie in Vlaanderen beleidsmatig nauwelijks geëxpliciteerd, laat staan structureel ondersteund.

Vanuit hun eigen expertises en specifieke invalshoeken moeten erfgoedorganisaties in staat worden gesteld om actief deel te nemen aan meer langdurige studietrajecten en om de beschikbare kennis duurzaam te verankeren in de sector. In het kader van het Cultureel-Erfgoeddecreet kan de (structurele of projectmatige) samenwerking met wetenschappelijke

⁴ http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR_ke/index.html.

partners worden versterkt. De Vlaamse overheid moet via een specifiek erfgoedwetenschappelijk fonds (zoals destijds FWO Max Wildiersfonds) structurele stimuli geven aan samenwerkingen. Het ODIS-project, dat in de context van het Max Wildiersfonds is tot stand gekomen, kan hierbij als voorbeeld fungeren.

SD 3 – Investeren in duurzame culturele infrastructuur

Het is positief dat er heel wat noodzakelijk onderzoek wordt aangekondigd. Een grondige langetermijnaanpak is nodig, zeker indien er weinig middelen ter beschikking zullen zijn.

De sectorraad meent dat er eerst een inventarisatie van alle infrastructuren dient te gebeuren, waarbij aangegeven wordt welke infrastructuur geschaad is en ook het renoveren waard. De bestaande expertise op het vlak van infrastructuur is natuurlijk breder aanwezig dan enkel bij de Vlaamse overheid. De sectorraad roept op om alle experts hierbij te betrekken. De nodige keuzes zullen moeten gemaakt worden en grotere geografische samenwerkingsverbanden moeten gezocht worden om infrastructuur efficiënt te gebruiken.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed verwijst in deze naar zijn uitgebreide advies 'Bouwen aan culturele ruimtes', dat o.a. een tienpuntenprogramma voor culturele ruimtes en een aanzet voor een concreet actieplan bevat.⁵

SD 4 – Inzetten op een duurzaam internationaal cultuurbeleid als speerpunt

Naast de vraag om de ideeën uit dit hoofdstuk concreter te maken in de komende jaren, zit de sectorraad met de vrees dat de budgettaire ruimte er niet zal zijn om hierop ten volle in te zetten.

SD 5 – Het realiseren van culturele en maatschappelijke meerwaarde door in te zetten op e-cultuur en digitalisering als integraal onderdeel van de culturele praktijk

Het besef dat digitalisering cruciaal is voor de ontwikkeling van de culturele erfgoedsector is zeer positief. Er is veel aandacht voor expertise-opbouw. Het probleem is echter dat de meeste culturele instellingen niet de middelen hebben om de nodige investeringen te doen voor hard- en software. Met de dalende subsidies is dat een aspect dat nog meer wordt verwaarloosd binnen de organisaties.

De sectorraad meent dat wat er is, versterkt moet worden, en dat bestaande instellingen in de 21ste eeuw moeten worden binnen gelooft.

De evaluatie van VIAA kan worden gebruikt om de inbedding te verbreden door opname van vertegenwoordigers van de collectiebeheerders, die partner van VIAA zijn, in de beheersorganen.

⁵ http://www.cjasm.vlaanderen.be/raadcjasm/SR_ke/adviezen/20140117-advies-bouwen-aan-culturele-ruimtes.pdf.

SD 6 – Stimuleren en ondersteunen van ‘leren door te participeren’ en ‘participeren door te leren’ in een superdiverse samenleving

Wat betreft cultuureducatie wil de sectorraad verwijzen naar de adviezen van de SARC, de Vlor en de Vlaamse Jeugdraad, die bij de basisnota's 'Groeien in cultuur'⁶ en 'Doorgroeien in cultuur' werden opgesteld⁷.

Beleidsmatig zette de conceptnota 'Groeien in cultuur' enkele belangrijke stappen: de uitbouw van een kwaliteitskader, de opmaak van een beleidsinstrumentarium, een brede sensibiliseringscampagne voor cultuureducatie, het in kaart brengen van netwerken, de creatie van inspraakmogelijkheden vanuit het veld, ... Toch wezen de raden er in hun advies op dat de visie te breed en vaag was, er te weinig transversale samenwerking was, een gebrek aan aandacht voor de intrinsieke waarde van en het plezier in cultuurbeleving en dat er te projectmatig werd gewerkt. Daarom vroegen ze o.a. naar een concrete timing en financieel plaatje, meer structurele verankering van de acties, aandacht voor de eigenheid van de verschillende sectoren, een meer bottom-upbenadering en verbindingen tussen de beleidsdomeinen.

De nota 'Doorgroeien in cultuur' gaf erkenning aan cultuureducatie voor de doelgroep van volwassenen, had oog voor de diversiteit van het cultuureducatieve landschap en had bijzondere aandacht voor participatie en kansengroepen. Het document kampte echter met een aantal gebreken, zoals het ontbreken van de waardering voor de intrinsieke waarde en het plezier voor cultuur, een nieuwe transversale strategie en aandacht voor de culturele basisvaardigheden. De nota was eerder een partiële beschrijvende en opsommende landschapsschets dan een visietekst over cultuureducatie voor volwassenen, en bij de concretisering van de drie doelstellingen werden een reeks (vooral bestaande) acties geschetst, maar er werden geen onderlinge verbanden gelegd. Bovendien konden de betrokken sectoren zich onvoldoende terugvinden in het voorgestelde kader.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed meent dus dat een samenwerking tussen onderwijs en cultuur een belangrijk aspect moet worden. Het hele kunstonderwijs (zowel hoger onderwijs als het DKO) moeten een plaats krijgen in het geheel en de plaats van kunst en cultuur in het reguliere onderwijs moet veel duidelijker geformuleerd worden. Desnoods door opnieuw een convenant op te stellen tussen de beleidsvelden onderwijs en cultuur, eventueel uitgebreid met het beleidsveld welzijn.

Daarnaast – maar ook ter versterking van het voorgaande – moet ook de specifieke rol van de kunsteducatieve organisaties hierbij worden gewaardeerd.

SD 7 – Een langetermijnvisie ontwikkelen inzake de zorg voor en ontsluiting van cultureel erfgoed in en voor Vlaanderen

Vlaanderen is wat de middelen betreft een minoritaire speler op het vlak van erfgoedbeleid. Om zijn impact te vergroten, zal het sterker over de brug moeten komen (zie ook hierboven punt 2.3).

Er wordt op p. 35 verwezen naar een 'herziening van bestaande beleidsinstrumenten'. De sectorraad vraagt duidelijkheid over de draagwijdte daarvan (cf. punt 2.1).

⁶ <http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/AR/adviezen/20120329-advies-conceptnota-cultuureducatie.pdf>

⁷ <http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/AR/adviezen/20131206-advies-conceptnota-doorgroeien-in-cultuur.pdf>.

De vraag om collecties als focus te nemen klonk ook vanuit de erfgoedsector, net als de vraag naar een waarderingskader en een totaalvisie op erfgoedveld en collectiebeleid. Dit kan een relevante oefening worden, zij het met alle blijvende en heikele complexiteit van de collecties die ook op tal van beleidsniveaus in eigendom en beheer zijn, alsook het ontbreken van de nodige middelen.

De minister vraagt naar meer afstemming en samenwerking. Zo wijst hij op een Kaderovereenkomst over onderling bruikleenverkeer tussen de instellingen in Vlaanderen. De sectorraad verwijst naar bestaande organisaties (zoals VKC en Cahf) die afstemming realiseren: het zou goed zijn moesten alle relevante spelers kunnen toetreden en het lidmaatschap niet beperkt blijft tot enkele spelers.

Problematisch is echter dat collecties in veel gevallen eigendom zijn van de steden en gemeenten: bruikleenverkeer is in die zin niet zo voor de hand liggend.

Samenwerking met privéverzamelaars gebeurt al (vb. Museum M met de Cera-collectie), maar dan moeten die privé verzamelaars ook bereid zijn om mee te financieren in de opwaardering van hun collectie.

Acties rond het Topstukkendecreet zijn zeker positief maar ook hier blijft de vraag naar voldoende middelen.

De minister verwacht collectiegericht denken. Er zijn echter te weinig middelen om actief collectiegericht te *werken*. Dit is door de verzamelde musea al diverse malen naar voren geschoven.

Om de slagkracht te verhogen, een sterk beeld te creëren en meer globale acties tussen de musea mogelijk te maken in Vlaanderen is er een sterke organisatie nodig voor ontwikkeling, overleg, beheer van beeldrechten en promotie. De huidige actoren hebben niet voldoende impact. Een grotere samenwerking of zelfs fusie van deze spelers zou kunnen leiden tot een veel sterker ontwikkelings- en promotie-instrument.

Vanuit de vaststelling dat er een tekort is aan voldoende, kwaliteitsvolle bewaaromgevingen zouden erkende collectiebeheerders toegang moeten krijgen tot de investeringssubsidies voor culturele infrastructuur met bovenlokaal belang.

De doelstelling rond publieksgerichte samenwerking tussen erfgoedgemeenschappen en -instellingen wordt onderschreven maar tegelijk betekent deze doelstelling een stap terug ten opzichte van het concept van erfgoedgemeenschap als principe dat raakt aan de erfgoedwerking met betrekking tot al haar basisfuncties.

De toenadering tussen cultureel erfgoed en onroerend erfgoed zijn een positieve kans als die met de nodige zorg en wederkerigheid kunnen worden uitgewerkt. Zeker voor het lokale niveau en erfgoedcellen/convenants zou dit meer aan de realiteit van de lokale werking-in-context beantwoorden.

Er is onduidelijkheid over de financiële ondersteuning van instellingen via Toerisme Vlaanderen.

De internationale uitwisseling en netwerking mag niet beperkt blijven tot musea en de erfgoedbibliotheek. De minister spreekt hier van het bijsturen van het huidige instrumentarium, ook archieven, bewaarinstellingen en andere landelijke cultureel-erfgoedactoren moeten hier een kans krijgen.

SD 9 – Heldere ambitieniveaus en duidelijke en meetbare doelstellingen stellen voor de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap

De sectorraad vraagt ook het functioneren van de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap onder de loep te nemen. Zij krijgen in de beleidsnota een belangrijke rol en moeten een minder zware besparing ondergaan. Deze instellingen moeten echter ook getoetst worden aan hun werking en de toekomst ervan moet in vraag gesteld durven worden. Het is belangrijk te komen tot een juiste definiëring en dan op maat per instelling te werken aan een samenwerkingsprotocol met Vlaanderen.

Op dit moment is het vastleggen van een lijst opgenomen in het Kunstendecreet. Als er een actualisatie komt van het erfgoeddecreet, moet een gelijkaardige erkenning mogelijk gemaakt worden in de erfgoedsector. Grote erfgoedinstellingen (zoals de Brugse musea, bepaalde archieven...) moeten ook kunnen toetreden tot de categorie van 'instellingen van de Vlaamse Gemeenschap'.

Het is goed dat de minister verhoogde interesse heeft voor de Vlaamse instellingen zoals het KMSKA en M HKA om hen verder op te tillen tot voorbeeldspelers in Vlaanderen. Maar ook andere instellingen zijn toonaangevende spelers in hun sector in het Vlaamse of internationale landschap. Ook die spelers verdienen ondersteuning om zich verder te ontwikkelen, ongeacht of ze onder het label van Instelling van de Vlaamse Gemeenschap worden ondergebracht.

De komende jaren moet er zeker ingezet worden op:
een duidelijke omschrijving van de rol van de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap;
de problematiek van de positie van de individuele kunstenaar. De grote instellingen krijgen de taak toebedeeld om startende kunstenaars te steunen maar hebben hierin minder dan sommige andere instellingen al de nodige expertise in opgebouwd;
het nemen van maatregelen en het maken van afspraken over het inzetten van de opgebouwde expertise van de instellingen vanuit hun veronderstelde voorbeeldrol. De instellingen zijn daar nu helemaal niet op georganiseerd.

Het is dan ook de vraag of de uiteindelijke doelstellingen die de minister nastreeft, het best worden gerealiseerd door voornamelijk in te zetten op de Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap en daardoor dreigt voorbij te gaan aan de organisaties die reeds met deze doelstellingen bezig zijn, en waarvoor ook betere ondersteuning vereist is.

SD 10 – Naar geoptimaliseerde en doelgerichte beleidsstructuren en –instrumenten evolueren

In punt 2.2 werden de belangrijkste aandachtspunten en vragen vermeld, waaronder: de noodzaak om een kwaliteitscontrole vanuit de expertise van Vlaanderen uit te voeren een lichtere procedure voor beleidsplanning.

4. Fundamentele actiepunten op korte termijn

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt de minister om in de komende twee jaar, dus op korte termijn, prioritair het volgende te willen aanpakken:

- het voeren van het kerntakendebat (zie ook punt 2.2);
- de visienota als aanzet voor de uitvoering van het Kunstendecreet met duidelijke prioriteiten en criteria zowel voor de kunstenaars en organisaties als de beoordelings- en adviescommissies;
- het ontwikkelen van de langetermijnvisie cultureel erfgoed – mogelijk via een visienota cultureel erfgoed – met duidelijke ambities en bijhorende strategische keuzes,

- prioriteiten en oplossingen voor historische knelpunten (o.a. beleid omtrent 'collectie Vlaanderen', en vragen gerelateerd aan kerntakendebat);
- het benoemen en invullen van het buitenlandbeleid: doelstellingen, geormerkte middelen, het aandeel ervan binnen kunstendecreet, de invulling van nieuwe instrumenten;
- een instrument voor monitoring en cultuurindex;
- een inventarisatie en agenda voor de structurele basisvoorwaarden (d.i. niet-subsidies), inclusief de federale thema's;
- het begrip 'ondernemerschap' de-economiseren en een concrete invulling geven binnen een culturele context: dit kan weerstand neutraliseren of zelfs omzetten in een positieve dynamiek;
- een denkgroep 'samenwerkingsmodellen' oprichten om beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking op Vlaams niveau en samenwerking tussen Vlaanderen en de steden en gemeenten concreet vorm te geven.

5. Samengevat

1. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed wil de onderliggende waarden en visie verduidelijkt zien: wil de minister verder timmeren aan de weg, of radicale keuzes maken? Het zou goed zijn om naast een strategische visienota voor kunsten ook een dergelijke tekst voor cultureel erfgoed op te stellen en (decretaal) te voorzien (o.a. SD 1, SD 7).

2. De sterk wijzigende bestuurscontext (o.a. SD 10) zorgt voor veel onduidelijkheid en onzekerheid. Het is goed dat er oplossingsgericht gewerkt wordt. Het kerntakendebat blijft echter een fundamenteel actiepunt op korte termijn: er is nood aan een grondig getoetste visie op de doelstellingen en taakverdeling op elk bestuursniveau.

Tevens dringt zich een nieuwe manier van wisselwerking tussen Vlaams en lokaal beleid op. De komende maanden moeten er tussen de minister en de sector constructieve gesprekken gehouden worden hierover.

Er moet tegelijk aandacht blijven voor planlastvermindering, ook in de cultureel-erfgoedsector.

3. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed kan zich moeilijk verzoenen met budgettaire krimpscenario's. Een inhaaloperatie voor zowel kunsten als cultureel erfgoed blijft nodig, en bijkomende opdrachten voor de cultureel-erfgoedsector moeten gepaard gaan met meer financiële slagkracht.

De sectorraad wenst ook inzicht in de budgettaire vertaling en prioritering van de doelstellingen en vraagt zich af op welke manier er ruimte wordt gemaakt voor nieuw beleid.

4. Er moet daarnaast aandacht zijn voor: de synergie tussen de sectoren en met andere beleidsdomeinen, de verhouding met de federale overheid, de timing van de doelstellingen en de problematiek van de doelgroepkorting voor kunstenaars.

5. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed formuleert naast bovenstaande algemene vragen verder aandachtspunten bij de specifieke strategische en operationele doelstellingen. Enkele van de belangrijkste vragen of bedenkingen:

- let erop dat waardemeting een arbeidsintensief proces is (SD 2),
- inventariseer eerst alle infrastructuur en kijk voor expertise breder dan enkel de Vlaamse overheid (SD 3),
- voorzie de nodige middelen voor investeringen in digitalisering (SD 5),
- spreek af met de Vlaams minister voor onderwijs hoe kunst en cultuur een plaats kunnen krijgen in het reguliere onderwijs en waardeer de specifieke rol van kunsteducatieve organisaties (SD 6),
- de erfgoedsector heeft nood aan een financiële inhaalbeweging en duidelijkheid over de eventuele herziening van beleidsinstrumenten (SD 7),

- toets ook de instellingen van de Vlaamse gemeenschap aan hun werking, en verlies andere instellingen niet uit het oog die de doelstellingen waarnaar gestreefd wordt ook kunnen waarmaken (SD 9).

6. Tot slot doet de Sectorraad Kunsten en Erfgoed suggesties voor fundamentele actiepunten die in de komende twee jaar zouden moeten opgestart en/of gerealiseerd worden:

- de relatie met de lokale overheden moet in overleg uitgewerkt worden,
- er moet een visie komen voor kunsten én voor erfgoed op langere termijn,
- het buitenlandbeleid moet worden ingevuld,
- er moet aandacht zijn voor instrumenten voor monitoring,
- de structurele basisvoorwaarden voor kunsten- en erfgoedbeleid moeten worden uitgewerkt en
- het begrip 'ondernemerschap' moet worden uitgewerkt in een culturele context.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Heidi De Nijn, voorzitter
Herman Baeten, ondervoorzitter
Hanne Schuermans, secretaris

ADVIES Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk

25 november 2014

Advies over de Beleidsnota's Cultuur en Jeugd 2014-2019

Op eigen initiatief brengt de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk van de SARC advies uit bij de Beleidsnota's Cultuur en Jeugd 2014-2019 van Vlaams minister Sven Gatz. De sectorraad kreeg toelichting bij de beleidsnota's op haar plenaire vergadering van 6 november door kabinetsmedewerkers Marleen Platteau en Filip Michiels. Na deze toelichting bezorgde de sectorraad een nota met verwijzingen naar relevante adviezen uit het verleden en het memorandum 2014-2019. Deze adviezen gaan dieper in op een aantal ambities in de beleidsnota's zoals de adviezen bij de conceptnota's 'groeien in cultuur' en 'doorgroeien in cultuur', een advies over de UitPAS, een advies over de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap een advies over de overheveling van subsidies naar het Gemeentefonds, etc. Deze adviezen zijn raadpleegbaar via de website van de SARC.

Met het advies dat nu voorligt, wil de sectorraad inhoudelijk dieper ingaan op een aantal thema's in de beleidsnota's Cultuur en Jeugd.

Advies

1. Algemene bedenkingen en aandachtspunten**1.1 Rol van de Strategische Adviesraad**

De sectorraad geeft advies over de algemene beleidslijnen in de beleidsnota's Cultuur en Jeugd. De sectorraad hoopt om – als deel van de strategische adviesraad – ook in de toekomst betrokken te worden wanneer deze beleidslijnen verder vorm krijgen. Het tijdig betrekken van de sectorraad, vooraleer het vertaalwerk naar decreten start, zorgt voor een meer strategische benadering.

1.2 Overkoepelend beleid vanuit de eigen sterktes

Beide nota's vertrekken van een integrale aanpak en hechten belang aan samenwerking en afstemming over beleidsdomeinen heen. Ook het belang van innovatieve werkingen, nieuwe werkvormen, methodieken en de meerwaarde van de sociaal-culturele sector als bruggenbouwer worden erkend.

In de beleidsnota's leest de sectorraad bovendien heel wat ambities en uitdagingen die de sociaal-culturele sector herkent. Het is zaak dat de overheid en sector in tijden van budgettaire

en bestuurlijke veranderingen samen ambities en uitdagingen aanpakken zonder elkaar daarbij te instrumentaliseren.

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk wijst ook op de meerwaarde van een landschapstekening zoals die ook voor de kunstensector decretaal ingeschreven staat in het Kunstendecreet. Dergelijke omgevingsanalyse kan een overzicht bieden van bestaande initiatieven en hiaten in het brede sociaal-culturele werkveld en in het beleidsinstrumentarium. Op die manier wordt ook bestaande expertise opgespoord en gevaloriseerd om de gemeenschappelijke ambities te realiseren. De brede variëteit aan thema's waarrond de sector actief is, biedt bovendien ook mogelijkheden voor een overkoepelend beleid, over de beleidsdomeinen Cultuur en Jeugd heen. Zo moet de UiTPAS –waar de sectorraad eerder reeds advies over uitbracht- een instrument zijn in zowel het vrijetijds- als armoedebeleid.

De sectorraad vraagt om niet alleen binnen de eigen bevoegdheden samenwerkingen en kruisbestuiving na te streven en om hierbij optimaal gebruik te maken van bestaande kennis en expertise. Het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan is een mooie illustratie van beleidsdomeinoverschrijdend beleid, de sectorraad kijkt dan ook uit naar het nieuwe plan.

De sectorraad gaat nog een stap verder, en vraagt om ook federale materie met duidelijke repercussies voor het sociaal-cultureel veld niet onaangeroerd te laten. De Vlaamse overheid dient ook te wegen op het federale beleidsniveau, onder meer wat het vrijwilligersbeleid en de aanpak van overregulering betreft. Ook het respecteren van auteursrechten in de digitale context situeert zich op het federale beleidsniveau. Toch is het belangrijk dat men vanuit de Vlaamse bevoegdheid deze materie van nabij opvolgt, vooral om het evenwicht tussen rechthebbenden en gebruikers te behouden dan wel te bereiken.

1.3 Participatie van maatschappelijk kwetsbare groepen

In de beleidsnota Cultuur komt participatie vooral aan bod onder strategische doelstelling 6; 'leren door te participeren' en 'participeren door te leren'. In de beleidsnota Jeugd gaat de tweede strategische doelstelling hier dieper op in; 'in Vlaanderen zetten we in op jeugdwerk dat alle jongeren bereikt'.

De Sectorraad Sociaal-Cultureel werk vindt het positief dat er zal worden ingezet op jeugdwerk en projecten voor maatschappelijk kwetsbare jongeren. De ondersteuning van wmkj's komt echter niet voor in de strategische doelstelling over de ondersteuning van het 'bestaande jeugdwerk'. Jeugdwerk voor doelgroepen moet worden beschouwd als een aspect binnen het volledige gamma, niet als extra accent.

De sectorraad merkt ook op dat maatschappelijk kwetsbare jongeren moeilijk participeren via de bestaande kanalen. Er is nood aan trajecten die vertrekken vanuit basiswerkingen die voeling hebben met hun leefwereld en werken met vertrouwenspersonen. Deze trajecten moeten ingebed worden in het algemene beleidsparticipatieproces, zodat de stem van deze jongeren duidelijk kan worden opgenomen en niet verdwijnt als minderheidsstem.

De Sectorraad waardeert de ambities in de beleidsnota's maar vraagt om -zeker in tijden van besparingen en bestuurlijke veranderingen- oog te hebben voor de participatie van maatschappelijk kwetsbare groepen over de verschillende strategische en operationele doelstellingen heen. Dit dient als overkoepelend aandachtspunt of toetssteen meegenomen te worden bij de verdere uittekening van het beleid.

Om aan de bezorgdheden omtrent maatschappelijk kwetsbare groepen tegemoet te komen, moet participatie op verschillende fronten gevrijwaard worden; cultuur moet als grondrecht benaderd worden. Het is de rol van de overheid om de basistoegankelijkheid van kunst en

cultuur te garanderen voor elke burger. Dit kan via diverse beleidsinstrumenten zoals aanbevelingen, ondersteuning, beleidskaders, projectsubsidies.

1.4 Stedelijkheid en diversiteit

De minister overweegt om van “stedelijk jeugdwerk” en de daaraan verbonden uitdagingen een prioriteit te maken voor de volgende subsidieronde van de jeugdverenigingen.

De sectorraad beklemtoont dat onder ‘diversiteit’ de focus inderdaad moet gaan naar etnische achtergrond of jongeren met een beperking, maar dat bijvoorbeeld ook sociale diversiteit ook een duidelijke element is in het onvoldoende aansluiten van het jeugdwerk bij bijvoorbeeld kinderen in armoede.

De sectorraad erkent het belang van stedelijk jeugdwerk maar stelt dat individuele organisaties niet mogen worden afgerekend op ‘diversiteit’. Indien deze eis ook aan bestaande initiatieven wordt opgelegd moeten ze zich heroriënteren om te voldoen aan het decreet. Het is belangrijk om jeugdwerk goed laten zijn in wat ze doen. Met betrekking tot stedelijkheid en superdiversiteit gaat het erom of de sector er in haar globaliteit in slaagt, de individuele verenigingen mogen hier niet op afgerekend worden. Het decreet moet uiteraard wel prikkelen, en het jeugdwerk moet de discussie durven voeren.

2. Aandachtspunten bij de strategische en operationele doelstellingen bij de beleidsnota’s Cultuur en Jeugd

2.1 Ondernemerschap, alternatieve financieringsvormen en professionalisering

In de beleidsnota Cultuur lezen we:

“Ik wil samen met de sector de weg vrijmaken voor een nieuwe, flexibele financieringsbenadering die een subsidiebeleid verbindt met haalbare, alternatieve financiering.”

De sectorraad is verheugd dat de minister de mogelijkheden van alternatieve financiering voor de culturele sector zal onderzoeken en deze niet als een vervanging van subsidies beschouwt.

In haar memorandum 2014-2019 vroeg de sectorraad de Vlaamse overheid om de zoektocht naar alternatieve financieringsvormen mee te begeleiden en te ondersteunen. Bovendien heeft het sociaal-cultureel werk een decennialange expertise opgebouwd rond een aantal fenomenen die vandaag in trek zijn: complementaire munten, giften, legaten, crowdfunding, etc. Bij de zoektocht naar alternatieve financiering stoot de sector echter vaak op moeilijke procedures zoals bv. de uitreiking van fiscale attesten, beperkingen door de vzw-structuur, etc.

Het onderzoeken van alternatieve financieringsbronnen kan hand in hand gaan met onderzoek naar alternatieve organisatievormen. Zo kan worden nagegaan welke de impact en betekenis de evolutie van de wet op marktpraktijken kan hebben voor de verschillende organisatievormen.

Een extra aandachtspunt bij ondernemerschap in de sociaal-culturele sector is bovendien een ethische kwestie: de match tussen financieringsbron en missie, gelinkt aan het maatschappelijk verantwoord ondernemen.

2.2 Duurzame culturele infrastructuur

Onder strategische doelstelling 3 lezen we in de beleidsnota Cultuur onder meer het ontwikkelen van een ondersteunend beleid voor innovatieve culturele infrastructuur. Onder deze doelstelling staat te lezen:

“Lokale besturen hebben niet altijd de kennis of de capaciteit om de lokale culturele infrastructuur aan te passen aan de uitdagingen van vandaag. Zeker het bibliotheek- en het cultuurcentrummodel doorstaan niet de toets.”

De sectorraad wijs erop dat de bestuurlijke veranderingen geen verlies van opgebouwde kennis mogen betekenen. De sectorraad is daarom verheugd te lezen dat de minister de ambitie heeft om de bestaande expertise te ontsluiten. Hij wijst er wel op dat deze expertise ook sterk aanwezig is bij een aantal lokale besturen. Het zal vooral zaak zijn om de bestaande expertise op de verschillende overheidsniveaus te bundelen.

In dezelfde operationele doelstelling lezen we ook het gebruik van leegstaande religieuze gebouwen voor culturele en gemeenschapsvormende activiteiten. De sectorraad erkent de nood aan lokale infrastructuur voor sociaal-cultureel werk. Gezien de budgettaire context moet gezocht worden naar creatieve oplossingen en samengebruik. In die zoektocht moet oog zijn voor de functionaliteit en duurzaamheid van de bestaande infrastructuur (o.a. de kostprijs om deze geschikt te maken). Daarnaast moet de autonome werking haar eigenheid nog voldoende herkennen in het gebruik van de infrastructuur. In de beleidsnota Cultuur wordt verwezen naar herbestemming van religieuze gebouwen. De sectorraad merkt op dat de scholen in dit verhaal ontbreken en wijst op het belang van multifunctioneel gebruik van infrastructuur. In het Regeerakkoord 2014-2019 las de sectorraad immers:

“De nieuwe of vernieuwde schoolgebouwen moeten multifunctioneel zijn en ter beschikking staan van de lokale gemeenschap (kinderopvang, hobby-, amateur- en sportclubs, lokale verenigingen, ...) en in de vakantieperiodes van speel-, jeugd- en sportpleinwerking, ... “

2.3 Inzetten op een duurzaam internationaal cultuurbeleid

Op 29 maart 2013 bracht de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk advies uit over de rol van het sociaal-cultureel werk in het Vlaams internationaal cultuurbeleid, waarin onder meer aandacht wordt gevraagd voor de specifieke context van sociaal-cultureel werk in internationaal perspectief en de Sectorraad ondersteuning vraagt voor internationale netwerken en een Vlaams ontmoetingsplatform.

Nog recenter bracht de SARC in samenwerking met de SARiV op 28 mei 2014 advies uit over de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap. Dit advies vertrekt van een ruime invulling van het begrip cultuur; zowel kunsten, erfgoed, sociaal-cultureel werk en creatieve sectoren werden opgenomen. De aanbevelingen in het advies zijn vooral gericht op het tegengaan van de huidige versnippering inzake actoren, rollen en instrumentarium en die een geïntegreerd en integraal beleid beogen dat de culturele belangen van de Vlaamse Gemeenschap optimaal behartigt. Hierbij zijn meer samenwerking en synergieën binnen de Vlaamse overheid nodig: zowel binnen het beleidsdomein cultuur, internationaal Vlaanderen als over de beleidsdomeinen heen - en met de andere overheidsniveaus.

De sectorraad betreurt dat de invulling van het internationaal cultuurbeleid in de beleidsnota Cultuur opnieuw op de kunstensector wordt geënt. De meerwaarde van sociaal-cultureel werk in internationaal perspectief wordt niet meegenomen. De sectorraad vraagt dan ook dat de sector bij de verdere uitwerking van het internationaal cultuurbeleid een duidelijke plaats krijgt.

2.4 Inzetten op e-cultuur en digitalisering als integraal onderdeel van de culturele praktijk

In de beleidsnota Cultuur is er aandacht voor de digitale uitbouw van een lokaal cultuurbeleid. Hier lezen we onder meer:

“Voor een ruimere en duurzame invulling van een digitale ondersteuningsopdracht naar gemeenten is er nood aan een nieuwe organisatie van waaruit het lokaal cultuurbeleid sectoroverschrijdend en met een hoge maatschappelijke relevantie zijn betekenis kan herdefiniëren en versterken.”

Het is voor de sectorraad nog onduidelijk hoe de samenvoeging van Locus en Bibnet concreet vorm zal krijgen en welke rol dit steunpunt zal krijgen. De opdracht ‘digitale ondersteuning’ is een versmalling van het huidige takenpakket en is eerder productgerelateerd. Nochtans krijgen bibliotheken een steeds bredere functie (o.a. ontmoeting en educatie).

Naar aanleiding van de samenvoeging van Locus en Bibnet vraagt de sectorraad om bij de toewijzing van een nieuwe rol goed na te gaan hoe het steunpunt zich verhoudt tot de nood aan lokale ondersteuning en de opdracht van andere steunpunten.

Het is belangrijk dat de steunpunten autonome organisaties tussen overheid en werkveld blijven, met blijvende aandacht voor goed stakeholdersmanagement in relatie tot de betrokken overheid en de sector(en) waarvoor de steunpunten werken.

2.5 ‘Leren door te participeren’ en ‘participeren door te leren’ in een superdiverse samenleving

Minister Gatz hecht veel belang aan levenslang en levensbreed leren en zal hiervoor verder bouwen op de conceptnota’s ‘Groeiën in cultuur’ en ‘Doorgroeien in cultuur’. In samenwerking met de Vlaamse Onderwijsraad en de Vlaamse Jeugdraad gaf de SARC advies bij beide conceptnota’s.

In haar advies bij de conceptnota ‘Groeiën in cultuur’ van 29 maart 2012 uitte de SARC haar waardering voor de uitbouw van een kwaliteitskader, de opmaak van een beleidsinstrumentarium, een brede sensibiliseringscampagne voor cultuureducatie, het in kaart brengen van netwerken, de creatie van inspraakmogelijkheden vanuit het veld, ... Naast deze positieve elementen wees ze onder meer op een gebrek aan transversale samenwerking en gemeenschappelijke acties, de overwegend functionele invulling van cultuureducatie en het ontbreken van de intrinsieke waarde en plezier van cultuurbeleving.

Ook in het advies bij de conceptnota ‘doorgroeien in cultuur’ van 6 december 2013 wees de SARC op een aantal positieve elementen. Enkele aandachtspunten bij de conceptnota ‘groeiën in cultuur’ kwamen ook hier terug; het gebrek aan waardering voor de intrinsieke waarde en het plezier voor cultuur, een nieuwe transversale strategie en aandacht voor de culturele basisvaardigheden. De adviesraden wezen op het ontbreken van onderbouwde en geïntegreerde oplossingen.

UitPAS

In de beleidsnota Cultuur (blz. 34) lezen we de intentie om:

“de flankerende maatregelen inzake participatie (cultuur, jeugd en sport) dienen te worden geactualiseerd en op mekaar afgestemd zonder ongewenste overlap én met wederzijds versterkende effecten.”

De Sectorraad Sociaal-Cultureel werk bracht op 5 maart 2014 op eigen initiatief advies uit over de UiTPAS. Aandacht voor toeleiding en cultuurparticipatie behoort immers tot de kern van het sociaal-cultureel werk en vormt één van de speerpunten binnen de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk. De sectorraad vroeg ook in haar advies om prioritair werkt te maken van een beleidskader en visie omtrent de UiTPAS waarbij gestreefd wordt naar de inbedding in een integraal armoedebeleid. Dit vraagt zowel afstemming met bestaande beleidslijnen als afstemming over de verschillende beleidsdomeinen heen. De sectorraad is verheugd om deze ambitie in de beleidsnota Cultuur terug te vinden.

Uitbouw van een netwerk cultureel leren

In de beleidsnota Cultuur lezen we:

“Het is mijn betrachting om een netwerk uit te bouwen dat het cultureel leren binnen mijn bevoegdheden kunsten (inclusief amateurkunsten), media, cultureel erfgoed, sociaal-cultureel werk en jeugd verbindt, en waar nodig een brug slaat naar de sectoren sport, welzijn, onderwijs en werk. Hierbij kunnen we de Vlaamse praktijk verrijken met een internationale dimensie en vice versa.”

De sectorraad is verheugd dat de minister met deze doelstelling tegemoet komt aan het gezamenlijke advies over de conceptnota cultuureducatie (29 maart 2012) van de gezamenlijke adviesraden VLOR, SARC en VJR waarin werd gesteld: “De raden ... wijzen ook op de herhaaldelijke vraag vanuit de cultuursector naar expertisenetwerken op Vlaams niveau die focussen op kennis- en ervaringsuitwisseling, zelfregulerend en bottom-up werken en sector- en disciplineoverschrijdend zijn.”.

2.6 Inzetten op een dynamisch, toegankelijke en uitnodigend sociaal-cultureel, circus en amateurkunstenveld

In de beleidsnota Cultuur staat:

“nieuwe alternatieve werkvormen, die niet op steun kunnen rekenen binnen de huidige beleidskaders, slagen er vaak in diversiteit en culturele innovatie te integreren in hun werking. Ik wil dan ook meer ruimte bieden voor deze vernieuwers en experimenten”

De Sectorraad is blij te lezen dat nieuwe alternatieve werkvormen worden erkend. Innovatieve werkingen kunnen via regelgevende kaders extra gestimuleerd worden. Decreten kunnen prikkelen en meer kansen geven om buiten bestaande kaders te breken.

2.7 Naar geoptimaliseerde en doelgerichte beleidsstructuren en –instrumenten evolueren

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk vreest voor een verschraling van het beleidsinstrumentarium. Bruggen bouwen en samenwerkingen opzetten over sectoren en beleidsdomeinen heen worden in deze context zeer belangrijk. Het beleid moet opnieuw verbreden; belendende instrumenten moeten geïdentificeerd worden om bruggen te slaan en zuurstof te geven aan de sector. Er moet gezocht worden waar sociaal-cultureel werk effecten voor andere beleidsdomeinen genereert. Deze blijven al te vaak onder de radar. Het is zaak om deze beleidsmatig zichtbaar te maken en op te pikken.

De meerwaarde van sociaal-cultureel werk als bruggenbouwer wordt in de beleidsnota expliciet erkend. De sectorraad vreest echter dat deze verwachting moeilijk te verenigen is met de drastische besparingen waarmee de sector geconfronteerd wordt. In budgettair krappe tijden dreigen organisaties immers eerder terug te vallen op hun kernopdracht.

Bestuurlijke hervormingen

In de beleidsnota Cultuur lezen we dat:

“de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies zullen overgeheveld worden naar ofwel het lokale niveau ofwel naar de Vlaamse overheid. De overheveling van deze taken en bevoegdheden gebeurt steeds met bijhorende budgettaire middelen, patrimonium, personeelsleden en rechten en verplichtingen.”

Voor de sectorraad is het nog onduidelijk over hoeveel middelen het in deze context gaat en welke gevolgen dit voor de verschillende provincies zal hebben. Voor de beleidsdomeinen Cultuur en Jeugd bestaat de eerste fase uit een inventarisatie per provincie. Vervolgens wordt nagegaan welk overheidsniveau (Vlaams of lokaal) het best geschikt is voor de overname dan deze bevoegdheden. Bovendien start de sector ook zelf met deze inventarisatie.

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk wijst hier op het belang van een degelijke en volledige inventarisatie. Bij de overdracht van bevoegdheden kan bovendien worden nagegaan welke bestaande organisaties hierin een rol kunnen opnemen. Het beleid moet op zoek naar complementariteit en samenwerkingen.

Inspraak en participatie

Het decreet lokaal cultuurbeleid zal worden herschreven in het kader van de overheveling van de sectorale subsidies naar het gemeentefonds. De sectorraad is bekommerd over de organisatie van de lokale inspraak en participatie. Indien dit enkel via het gemeentedecreet vorm krijgt, krijgt de gemeenteraad de volledige bevoegdheid om raden of overlegstructuren te organiseren. Ook in de beleidsnota Jeugd (OD 1.2) wordt het belang van een goed functionerende lokale jeugdraad na de opheffing van het lokaal en provinciaal jeugdbeleid beklemd.

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk wijst in deze context op de nood aan afstemming van verwachtingen. De lokale adviesraden draaien op een hoge graad van vrijwilligheid en zijn in die zin dus minder geprofessionaliseerd dan de lokale ambtenaren en het gemeentebestuur. Om huidige tekortkomingen in het lokale adviesstelsel weg te werken moet ingezet worden op het ondersteunen en creëren van modellen om open participatie- en communicatieplatformen te ontwikkelen. Het is zaak om bij deze zoektocht kennis over procesbegeleiding en participatievraagstukken in te brengen.

Ook op Vlaamse niveau dient de overheid voldoende structurele inspraakkanalen te garanderen. De hervorming van de bovenbouw draagt enkele risico's in zich. De overheid moet continuïteit en duurzaamheid van overleg en advisering garanderen. Inspraak mag geen wet van de sterkste verworden; ook nieuwe, kleine en innovatieve spelers moeten gehoord worden.

Kennisopbouw

In beide beleidsnota wordt op het belang van onderzoek gewezen. In de beleidsnota cultuur lezen we bijvoorbeeld:

“Een doordacht en duurzaam cultuurbeleid heeft nood aan cijfers en data als onderbouw en voeding om het beleid te staven. Tijdens deze legislatuur wil ik werk maken van een cultuurbrede onderzoeksagenda [...]”

Het is voor de sectorraad onduidelijk hoe deze cultuurbrede onderzoeksagenda, na afloop van het Steunpuntenprogramma Beleidsrelevant Onderzoek in 2015, vorm zal krijgen. De

sectorraad is verheugd in de beleidsnota Jeugd te lezen dat er wordt nagegaan hoe gegarandeerd kan worden dat relevant wetenschappelijk jeugdonderzoek mogelijk blijft én dat de expertise over jeugdonderzoek binnen het JOP niet verloren gaat. De sectorraad vraagt dat het wegvallen van het Steunpuntenprogramma geen stopzetting van lange-termijn onderzoek met zich mee brengt.

3. Samengevat

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk herkent de uitdagingen in de beleidsnota's en hoop om - als deelraad van de strategische adviesraad - tijdig betrokken te worden wanneer de beleidslijnen verder vorm krijgen.

De sectorraad wijst op het belang van een landschapstekening om expertise op te sporen en te valoriseren en zo de gemeenschappelijke ambities te realiseren. Ook het belang van beleidsdomeinoverschrijdend beleid wordt benadrukt, zowel binnen de Vlaamse als federale bevoegdheden.

Daarnaast vraagt de sectorraad om oog te hebben voor de participatie van maatschappelijk kwetsbare groepen over de verschillende strategische en operationele doelstellingen heen. Dit dient als overkoepelend aandachtspunt of toetssteen meegenomen te worden bij de verdere uittekening van het beleid.

De sectorraad erkent het belang van stedelijk jeugdwerk maar stelt dat dit een streefdoel dient te zijn voor de sector in haar totaliteit. Individuele organisaties moeten hiertoe geprikkeld worden, maar mogen hier niet op afgerekend worden.

De sectorraad gaat in een tweede luik dieper in op een aantal thema's in de beleidsnota's Cultuur en Jeugd:

- De sectorraad erkent het belang van alternatieve financiering en beaamt dat dit geen vervanging van de subsidies mag zijn. De zoektocht naar alternatieve financiering kan bovendien hand in hand gaan met de zoektocht naar alternatieve organisatievormen.
- Er is nood aan lokale infrastructuur voor sociaal-cultureel werk. Gezien de budgettaire context moeten creatieve oplossingen gezocht worden. Bovendien is het belangrijk om bestaande expertise bij de verschillende overheidsniveaus te bundelen en te ontsluiten.
- De sectorraad vraagt om bij de uitwerking van het internationaal cultuurbeleid het sociaal-cultureel werk op te nemen.
- In het kader van de samenvoeging van Locus en Bibnet vraagt de sectorraad om bij de toewijzing van een nieuwe rol goed na te gaan het steunpunt zich verhoudt tot de nood aan lokale ondersteuning en de opdracht van de andere steunpunten.
- De sectorraad is verheugd met de ambities omtrent de UiTPAS, cultuureducatie en de uitbouw van een netwerk cultureel leren en verwijst in deze context naar eerdere adviezen.
- Er heerst onduidelijkheid over de toekomst van beleidsondersteunend onderzoek en de bestuurlijke hervormingen. Met betrekking tot de lokale adviesraden vraagt de sectorraad de Vlaamse overheid om in te zetten op ondersteuning en ontwikkeling van modellen om tot open participatie- en communicatieplatformen te ontwikkelen. Ook op Vlaams niveau is er nood aan continuïteit en duurzaamheid van overleg en advisering.

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen,

Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris

ADVIES Vlaamse Sportraad

14 november 2014

Beleidsnota Sport 2014-2019 “Door samenspel winnen”

De Vlaamse Sportraad had op zijn plenaire vergadering van 4 november 2014 een gesprek over de beleidsnota sport. Na goedkeuring via schriftelijke procedure bracht de Vlaamse Sportraad op eigen initiatief het volgende advies uit. Gezien het dringende karakter met het oog op de parlementaire bespreking op 20 november 2014 had de Vlaamse Sportraad geen ruimte om in deze fase overleg te plegen met het bevoegde kabinet en/of administratie.

De Vlaamse sportraad zal op basis van dit advies het bevoegde kabinet en de administratie ten gepaste tijde uitnodigen om van gedachten te wisselen over de beleidsnota sport 2014-2019.

Het advies bestaat uit 2 luiken: algemene beschouwingen bij de beleidsnota (algemene opzet en toetsing aan het memorandum van de Vlaamse Sportraad) enerzijds en specifieke reacties bij de 8 kernlijnen anderzijds.

Advies

Beleidsnota sport 2014-2019**Door samenspel winnen****I. Algemene beschouwingen**

De Vlaamse Sportraad heeft de beleidsnota sport met veel aandacht gelezen. Met deze beleidsnota 2014-2019 kiest de minister van Sport Philippe Muyters voor **continuïteit**. In de tweede legislatuur van minister Muyters worden de 8 beleidslijnen uit de beleidsnota 2009-2014 grotendeels behouden, mits enkele accentverschuivingen. Het geleverde werk wordt voortgezet.

In de nota worden veel intenties uitgesproken. De Vlaamse Sportraad is benieuwd naar de **uitvoering in de praktijk**. De realisatie van de doelstellingen zal afhankelijk zijn van de **beschikbare middelen** tijdens de komende beleidsperiode.

De **inleiding** geeft een motivering voor het motto “*door samenspel winnen*”. De uitgestoken hand naar de andere sectoren is positief. In de nota wordt vaak gesproken over het oprichten van overlegstructuren. Hopelijk komen daar constructieve concrete maatregelen uit.

De leden merken op dat de beleidsnota **veel gemeenschappelijke thema's en prioriteiten** deelt met het **memorandum van de Vlaamse Sportraad '12 speerpunten voor de sport'**⁸. Dit vindt de Vlaamse Sportraad positief. In dit advies wordt geregeld verwezen naar de suggesties uit het memorandum. Hopelijk kunnen de beleidsmakers hier inspiratie uit halen bij de uitwerking van de beleidsnota.

De Vlaamse Sportraad wil constructieve suggesties doen voor een thema uit het memorandum dat minder prominent aanwezig is in de beleidsnota. Volgens de Vlaamse Sportraad moet **sport** een prominente plaats innemen **in een diensteneconomie** (zie speerpunt 4 in het memorandum). De beleidsnota van minister Muyters gaat niet expliciet in op deze suggestie uit het memorandum, maar de leden merken wel op dat de beleidsnota verwijst naar de mogelijke bijdrage van sport(infrastructuur) aan het toerisme in Vlaanderen (zie 1.6. in de beleidsnota) en wil inzetten op de rol van vrijwilligers (zie 5.3. in de beleidsnota). De leden stellen voor om een methodologie te ontwikkelen om het economische effect en de toegevoegde waarde van de sportsector in kaart te brengen en maximaal te benutten. Het kan ook interessant zijn om niches aan te boren inzake de organisatie van nationale en internationale top- een breedtesportevenementen, aangepast aan de schaal van Vlaanderen, met een minimale, duurzaam uitgewerkte behoefte aan nieuwe infrastructuur en met optimale inzet van reeds beschikbare middelen.

De Vlaamse Sportraad stelt ten slotte voor om rond een aantal thema's die vermeld worden (onder andere: sport als middel, participatie, sportpromotie, de sociale inclusie van kansengroepen, de niet- of licht-georganiseerde sportbeoefening, etc.) tijdens de komende legislatuur een **sterke visie** te ontwikkelen. De Vlaamse Sportraad merkt bijvoorbeeld op dat, ten opzichte van de vorige legislatuur, sport als middel meer in de verf wordt gezet. De verhouding tussen de twee invalshoeken in de komende legislatuur kan nader bekeken worden. Er wordt best ook rekening gehouden met het feit dat bijkomende ambities het takenpakket van de sportsector verzwaren, en dat dit niet ten koste mag gaan van de financiering van sport als doel.

II. Specifieke reacties bij de 8 kernlijnen

De **eerste kernlijn 'faciliteren van breedtesport via diverse partnerships'** handelt over het kwaliteitsvol uitbouwen van een breedtesportbeleid in samenwerking met alle actoren en op maat van verschillende doelgroepen. De Vlaamse Sportraad doet een aantal suggesties voor de uitwerking van deze intenties:

- De Vlaamse Sportraad pleit voor een inhoudelijke screening van het huidige decreet sportfederaties en hoopt dat de ondersteuning voor de sportfederaties wordt verbeterd (zie 1.1.1. in de beleidsnota). Het kan ook interessant zijn om een instrument te ontwikkelen dat de federaties afzonderlijk kan beoordelen. Momenteel bestaat dergelijk monitoringinstrument nog niet. In de nota wordt gesproken over de recreatieve multisportfederaties. Met deze voorafname lijkt het alsof recreatieve federaties geen plaats meer hebben in het sportfederatielandschap. Maar volgens de Vlaamse Sportraad is de efficiënte werking van een federatie belangrijker dan de soort sportfederatie. De leden stellen voor om de ondersteuning van de sportfederaties door Vlaamse Sportfederatie te laten gebeuren via "sportfederatieoverschrijdende trajecten" in plaats van via "sporttakoverschrijdende trajecten".
- De integratie van de sectorale subsidies aan de gemeenten vanuit het decreet lokaal sportbeleid in het gemeentefonds (met uitzondering van de faciliteitengemeenten) zal een impact hebben op de sportdiensten van de lokale overheden (zie 1.1.2. in de

⁸ Het memorandum van de Vlaamse Sportraad (2014) vindt u vanaf pagina 53 in het memorandum van de SARC hier: http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/downloads/memorandum_sarc_2014-2019.pdf.

beleidsnota). De Vlaamse Sportraad stelt voor dat Bloso zich ondersteunend opstelt in functie van de beleidsuitdagingen van lokale besturen. Blijven inzetten op de capaciteit en competenties op vlak van beleidsvoorbereiding, -voering en –evaluatie van ambtenaren verantwoordelijk en deskundig voor sport blijft daarbij een belangrijk aandachtspunt.

- De Vlaamse Sportraad is tevreden met de aandacht voor sport in Brussel en de rol van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Hij vraagt om in de uitvoering van de 8 kernlijnen steeds rekening te houden met de situatie in Brussel.
- De provincies zullen niet langer persoonsgebonden bevoegdheden uitvoeren. De Vlaamse Sportraad meent dat de sportsector en de burger niet het slachtoffer mogen zijn van deze operatie. De leden hopen dat zoveel mogelijk zinvolle taken overgenomen worden door hetzij het lokale niveau hetzij het Vlaamse niveau.
- De Vlaamse Sportraad is een grote pleitbezorger van het belang van sport op school, zowel tijdens als na de schooluren. In de nota worden vooral ambities uitgesproken op het vlak van het naschools sportaanbod (zie 1.1.3. in de beleidsnota). De Vlaamse Sportraad meent dat er voldoende aanknopingspunten zijn om de suggesties van de Vlaamse Sportraad in het memorandum inzake onderwijs als opstap naar levenslang sporten (zie speerpunt 7 in het memorandum) mee te nemen. De leden vragen om de lokale sportleerkrachten en –initiatieven te herwaarderen om zoveel mogelijk leerlingen buiten de schooluren aan het sporten te krijgen. De raad stelt voor om de werking van de Stichting Vlaamse Schoolsport te evalueren op basis van de noodzakelijke kerntaken en efficiënte samenwerking met lokale actoren. De leden verwijzen ook naar de suggesties inzake Brede school in het advies bij eindevaluatie proeftuinen van 20 juni 2013⁹.
- De Vlaamse Sportraad vindt het goed dat er aandacht is voor een sportaanbod op maat van de beroepsactieve bevolking (zie 1.1.5. in de beleidsnota). De leden geven wel mee dat men in tijden van beperkte middelen keuzes moet durven maken. De motivatie om te sporten is immers ook een individuele verantwoordelijkheid.
- De Vlaamse Sportraad is zeer tevreden met de aandacht voor het tegengaan van bewegingsarmoede (1.4. in de beleidsnota). Dit werd uitdrukkelijk gevraagd in het memorandum. Het inschakelen van bewegingsdeskundigen is een goede stap vooruit. Volgens de raad is de vorming van huisartsen in dit verhaal cruciaal. Ter inspiratie voor de minister citeert hij daarbij uit het memorandum: “Inzicht in de voordelen van fysieke activiteit en preventie van bewegingsarmoede moeten in het curriculum komen van alle opleidingen in de gezondheidssector, met specifieke aandacht voor de medische en paramedische opleidingen. Vooral de eerstelijnsgezondheidszorg via de huisartsen zou aandacht moeten hebben voor gezonde lichaamsbeweging, zowel preventief als curatief.”

De **tweede kernlijn** ‘optimaliseren van het aanbod aan **sportinfrastructuur**’ toont veel gelijkenissen met de wensen van de Vlaamse Sportraad. De focus op samenwerking en cofinanciering bij het verwezenlijken van bovenlokale projecten en de expliciete nadruk op zwembaden is terecht. De Vlaamse Sportraad pleit al jaren voor een planmatig en duurzaam sportinfrastructuurbeleid en kijkt uit naar de realisatie daarvan. De raad stelt voor om bij de evaluatie van de Bloso-centra ook te kijken naar de rol van de Bloso-centra in het algemene Vlaamse sportlandschap. Wat zijn de kerntaken van de Bloso-centra? Waar kan men eventueel een stap terugzetten en taken uitbesteden? De leden leggen daarbij de nadruk op het subsidiariteitsprincipe. De Vlaamse Sportraad moedigt de aandacht voor de ruimtelijke dimensie van het sportinfrastructuurbeleid aan. Het “versporten” van het openbaar domein moet daarbij de hoofddoelstelling zijn. De leden stellen voor om in de uitwerking van deze prioriteiten ook een oplossing te zoeken voor de toegenomen recreatiedruk en onveiligheid van en door fietsers, bijvoorbeeld door het aanbieden van permanente of tijdelijke afgesloten

⁹ Het advies bij de eindevaluatie proeftuinen (20 juni 2013) vindt u hier: http://www.cjasm.vlaanderen.be/raadcjasm/SR_sport/adviezen/303-08-advies-proeftuinen-sport.pdf.

fietsomlopen. De Vlaamse Sportraad hoopt dat de lokale besturen een rol kunnen opnemen bij de toekomstige kennis- en informatiecel inzake ruimtelijke ordening, leefmilieu en natuur.

Met de **derde kernlijn ‘het gezond en ethisch sportklimaat blijvend investeren’** worden de inspanningen uit de vorige legislatuur voortgezet. Dat Vlaanderen een voortrekkersrol blijft opnemen inzake ethisch sporten stemt de Vlaamse Sportraad zeer tevreden. De Vlaamse Sportraad wijst opnieuw op de belangrijke rol van de huisartsen in deze thematiek (zie boven).

De **vierde kernlijn** werkt het **Vlaamse antidopingbeleid** verder uit. De Vlaamse Sportraad verwijst desbetreffende naar haar advies van 26 juni 2014 over de aanpassing van het antidopingdecreet aan de WADAcodes van 25 mei 2012, waarbij ze zich achter het antidopingbeleid van de Vlaamse Gemeenschap schaart maar aandacht vraagt voor een specifiek antidopingbeleid voor de breedtesport en enkele essentiële opmerkingen formuleerde.

Met de **vijfde kernlijn** zet de minister in op **kwaliteit van het menselijk kapitaal en de werkgelegenheid in de sportsector**. Dat de minister van Sport opnieuw bevoegd is voor het Vlaamse werkbeleid biedt interessante opportuniteiten. Volgens de leden moet de rol van de Vlaamse Trainersschool (VTS) als erkenningsorgaan van sportkaderopleidingen en bijscholingen bewaakt blijven. Het geven van kwaliteitsgaranties en het faciliteren van een kwaliteitsvol aanbod is een correcte taak van een overheid. De leden stellen voor dat VTS in de komende legislatuur ook vraaggericht kan werken indien er noden worden gedetecteerd in de sportsector. Daarnaast moet het ook mogelijk zijn dat er, naast VTS, ook andere aanbieders van sportkaderopleidingen en bijscholingen kunnen optreden. De Vlaamse Sportraad staat achter het Dynamo Project.

Met de **zevende kernlijn** wordt er meer rendement gehaald uit het beschikbare topsportpotentieel. De Vlaamse Sportraad maakt een bedenking bij de stelling in paragraaf 2.9. ‘ontwikkeling in de topsport’ in de omgevingsanalyse. Volgens de Vlaamse Sportraad dient maximaal rekening gehouden te worden met het feit dat sport een exclusieve Vlaamse bevoegdheid is en dat Vlaanderen niet omgekeerd haar beleid moet afstemmen op de Belgische situatie ter zake.

De **laatste kernlijn** bevat het internationale luik van de beleidsnota. De Vlaamse Sportraad wenst duidelijkheid over het gegeven of financiële ondersteuning voor de organisatie van internationale topsportkampioenschappen of –evenementen in bepaalde sporttakken in dit internationale luik vervat zitten, en of daar in deze budgettair krappe tijden al dan niet door de Vlaamse overheid geld voor kan uitgetrokken worden. Met betrekking tot de toetreding tot EPAS (Uitgebreid Gedeeltelijk Akkoord over Sport) wenst de Vlaamse Sportraad te verwijzen naar het gemeenschappelijk advies met de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen van 3 juli 2014 waarbij vragen gesteld werden nopens de toegevoegde waarde en de financiële implicaties van de toetreding.

III. Samengevat

De Vlaamse Sportraad heeft de Beleidsnota Sport 2014-2019 'Door samenspel winnen' met veel aandacht gelezen.

In het eerste luik van het advies geeft de Vlaamse Sportraad een aantal algemene opmerkingen. Door het behouden van de 8 beleidslijnen uit de vorige beleidsnota wordt het geleverde werk voortgezet. De Vlaamse Sportraad hoopt dat de uitgestoken hand naar andere sectoren resulteert in constructieve en concrete maatregelen. Het is positief dat meerdere prioriteiten uit het memorandum van de Vlaamse Sportraad '12 Speerpunten voor de sport' terugkomen in de beleidsnota van de minister. Rond aan aantal thema's vraagt de Vlaamse Sportraad aan de Vlaamse minister van Sport om een sterke visie te ontwikkelen.

In het tweede luik van het advies werden de punctuele opmerkingen per kernlijn uitgewerkt.

Frank Bulcaen, voorzitter van de Vlaamse Sportraad
Sophie Cools, ondervoorzitter
Nai Han Lau, secretaris

ADVIES Sectorraad Media

21 november 2014

Advies over de Beleidsnota Media 2014-2019

Op eigen initiatief brengt de Sectorraad Media van de SARC advies uit bij de Beleidsnota Media 2014-2019 van Vlaams minister voor Media Sven Gatz. De sectorraad besprak de Beleidsnota op zijn vergadering van 13 november 2014, na een toelichting door de heer Lieven Cobbaert, en werkte onderstaand advies verder schriftelijk af.

Advies

1. Algemene tevredenheid

De Sectorraad Media las de Beleidsnota Media met interesse.

Een eerste vaststelling van de Sectorraad Media is dat er geluisterd is naar de sector. Veel van de thema's die in diverse vormen, o.a. in het Memorandum van de SARC in aanloop naar de verkiezingen, kenbaar werden gemaakt, komen aan bod in de beleidsnota. Dat is alvast een positief signaal.

De sectorraad waardeert de Beleidsnota Media als een evenwichtig samengesteld document. Er wordt een accuraat en volledig kader geschetst. Ook beaamt de sectorraad de keuze om de aandacht voor de mediagebruiker als eerste doelstelling centraal te zetten¹⁰, alsook de nood aan nauwe samenwerking met de federale en Europese overheid en met de andere Gemeenschappen van het land om tot een uniforme en transparante regelgeving te komen.¹¹

2. Concrete invulling

Het is eigen aan een document dat een beleidsperiode van vijf jaar overspant, dat sommige voorstellen vrij vaag blijven, en andere zeer punctueel zijn. De sectorraad meent dat in de jaarlijkse beleidsbrieven, rekening houdend met voortschrijdend inzicht, concrete deelrealisaties, beschikbare budgetten en tussentijdse kritiek en evaluaties, verdere keuzes gemaakt moeten en zullen worden. Het spreekt voor zich dat er op concrete plannen, doelstellingen en acties op een gepast moment verder kan worden ingegaan, waar nuttig in overleg tussen de sectorraad en de minister.

¹⁰ De Sectorraad media verwijst hierbij naar zijn Memorandum 2014-2019, p. 63, waarin de belangen van de mediagebruiker als centrale focus worden benadrukt.

http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/downloads/memorandum_sarc_2014-2019.pdf

¹¹ Zie hoofdstuk 8 van het Memorandum, p. 71 e.v.

De Sectorraad Media kijkt uit naar en hoopt betrokken te worden bij een meer concrete invulling van onder andere:

- toegankelijkheid en betaalbaarheid (OD1.2): de beleidsnota vermeldt (nog) niet welke *'technische, maar vooral juridische obstakels'* overwonnen moeten worden om de toegankelijkheid van het media-aanbod in het buitenland te vergroten.
- het radiolandschap (OD 2.1 en OD 3.1). Een concrete visie of concrete acties ontbreken voornamelijk. In zijn advies 'Naar een nieuw Vlaams radiolandschap in 2016' bood de Sectorraad Media eerder al een aantal invalshoeken om hieromtrent een beleid te voeren¹². De sectorraad hoopt op korte termijn meer zicht te krijgen op de keuzes die zullen worden gemaakt: het is immers van groot belang voor alle spelers dat de strategie snel duidelijk wordt en dat de sector betrokken wordt bij de oplossing. Het nieuwe frequentieplan is daarbij de absolute prioriteit.
- netwerken (OD 2.1). Het is niet helemaal duidelijk hoe de minister zal *'aandringen op of meewerken aan een flexibele uitbouw van deze netwerken'*.
- creëren van een bloeiend en duurzaam medialandschap (OD 3.1). De beleidsnota vermeldt dat de minister een *'bemiddelende rol wil vervullen'* bij het uitbouwen van een evenwichtig en duidelijk kader voor de mediasector; daarnaast rekent de minister er op *'dat de diverse spelers hun verantwoordelijkheid zullen opnemen'*. De Sectorraad Media hoopt hierbij op regelmatige terugkoppeling naar de sector van de concrete invullingen die hieraan gegeven worden.
- prijsregulering (OD 4.2). Het is niet duidelijk hoe de minister dit recent naar de Gemeenschappen overgedragen beleidsinstrument van de prijsregulering wil *'adequaats invullen'*.

3. Punten die meer aandacht verdienen of die ontbreken

Naast bovenstaande vraag voor een meer concrete uitwerking van bepaalde beleidsdoelstellingen, wil de Sectorraad Media vragen om volgende punten niet uit het oog te verliezen bij het verder uittekenen van het beleid.

3.1 Balans tussen klassieke en nieuwe media

Wat betreft het mediawijsheidsbeleid (OD 1.1) stelt de Sectorraad Media vast dat er, zowel in het verleden als in de huidige beleidsnota, veel nadruk wordt gelegd op acties gericht op de 'nieuwe' en de sociale media. De sectorraad begrijpt dat vooral jongeren op deze nieuwe platformen actief zijn en daarbij ondersteuning nodig hebben. Hij vraagt echter om de meer traditionele media, die meer dan de dominante sociale mediaplatformen nog in Vlaanderen worden ontwikkeld en die daarbij ook inzetten op digitalisering, niet uit het oog te verliezen.

Ook voor de reclamesector blijven deze klassieke media van cruciaal belang. Adverteerders – vaak internationale groepen – zorgen voor zuurstof in het media-ecosysteem en beslissen daarbij autonoom over investeringen die ze al dan niet doen in de Vlaamse media. De Vlaamse regering moet voor zover mogelijk dan ook oog hebben voor de aantrekkelijkheid van de media voor die adverteerder, om te vermijden dat inkomstenstromen verder wegvloeien naar buitenlandse platformen.

3.2 Spanningsveld tussen lokale en internationale spelers

Lokale stakeholders ondervinden toenemende concurrentie van internationale spelers, maar die laatsten opereren vaak niet in een zogenaamd *level playing field*. De Sectorraad Media is tevreden over de aandacht voor deze problematiek in de beleidsnota (OD 3.1, OD 4.2) en

¹² Sectorraad Media, 'Naar een nieuw Vlaams radiolandschap in 2016', 10 juni 2014
http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR_media/adviezen/20140610-advies-radiolandschap.pdf

benadrukt dat ernaar moet worden gestreefd om deze internationale spelers op dezelfde manier als de lokale sector, zowel economisch als inhoudelijk, een toegevoegde waarde te laten creëren voor de Vlaamse markt.

Een dergelijke gelijke behandeling zal in eerste instantie op Europees niveau moeten worden geregeld. Het Vlaamse beleid dient dan ook de evoluties met betrekking tot de AVDM-richtlijn en aanverwante regelgeving nauw op te volgen en waar nodig en mogelijk zijn stem te laten horen in het debat.

3.3 Relatie met de VRM

De Sectorraad Media staat achter het principe van een sterke rol voor de regulator (OD 4.1), maar vraagt een meer concrete uitwerking van dat voornemen.

In de huidige Beleidsnota wordt veel aandacht besteed aan de bijkomende opdrachten die de VRM heeft gekregen in de vorige legislatuur (cf. bemiddelingsprocedure signaalintegriteit, evaluatie van coproductieprojecten in het kader van het decreet stimuleringsverplichting distributeurs en tenslotte bijkomende opdrachten in het kader van de hervorming van de regionale omroepen). In het verlengde daarvan *'zullen maatregelen worden uitgewerkt om de werking van de VRM te ondersteunen.'* Het is niet duidelijk wat dit concreet betekent voor de VRM.

Daarnaast wijst de sectorraad op zijn terugkerende vraag¹³ naar een aantal bijkomende procedurele bepalingen aangaande de VRM (cf. rechten van verdediging) alsook het nemen van beslissingen die nauw aansluiten bij de geest van de Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten.

3.4 VIAA

In de Beleidsnota Cultuur¹⁴ komt het VIAA als volgt aan bod:

SD 5 Het realiseren van culturele en maatschappelijke meerwaarde door in te zetten op e-cultuur en digitalisering als integraal onderdeel van de culturele praktijk

OD 1 Prioriteit maken van een duurzame, digitale bewaring, ontsluiting en toegankelijkheid

'Op het vlak van digitalisering, archivering en ontsluiting van cultureel materiaal is er nood aan een kwaliteitsvolle, duurzame en kostenefficiënte aanpak om onze 'culturele grondstof' op langere termijn beschikbaar te houden, voor professioneel gebruik, onderwijs, cultuureducatie, toekomstige generaties. Het Vlaams Regeerakkoord (pp. 133-134) geeft aan dat de aanpak die het Vlaams Instituut voor de Archivering (VIAA) op dit terrein voor audiovisueel erfgoed opgestart heeft, structurele ondersteuning verdient. Ik wil de evaluatie van VIAA, verwacht eind oktober 2014, aangrijpen om samen met mijn collega's in de Vlaamse Regering te bekijken hoe we deze opdracht en de lange-termijn doelstellingen van het VIAA verder vorm kunnen geven.'

De Sectorraad Media wijst erop dat VIAA beantwoordt aan gevoeligheden en noden uit verschillende culturele, erfgoed- en mediasectoren, en dat het dus ok in deze beleidsnota een plaats had verdient. Het is bovendien naast een noodzakelijk beleid ook een waarmee kan worden uitgekapt: in andere Europese landen wordt met bewondering naar sectorverbindende initiatieven als VIAA gekeken. De huidige onduidelijkheid met betrekking tot de toekomst van VIAA moet dan ook snel worden weggewerkt. Dit werd door de Algemene Raad, de Sectorraad

¹³ O.a. in het advies 'Evaluatie van 3 jaar Mediadecreet', 22 februari 2012, punt 2.

http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR_media/adviezen/20120222-advies-evaluatie-mediadecreet.pdf

¹⁴ <https://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2014-2015/g126-1.pdf>, p. 34.

Media en de Sectorraad Kunsten en Erfgoed van de SARC ook onderschreven in een gemeenschappelijk advies¹⁵.

3.5 Zelfregulering

De Sectorraad Media is tevreden met bepaalde aanzetten voor meer zelfregulering die uit de Beleidsnota Media spreekt, met name in de paragrafen handelend over de journalistenverenigingen. Hij wenst daaraan toe te voegen dat hij er al langer op aandringt om het toezicht op en de handhaving van de kwalitatieve reclamevoorschriften op korte termijn en met behoud van procedurele garanties toe te vertrouwen aan de JEP, de Jury voor Ethische Praktijken inzake Reclame¹⁶.

4. Samengevat

De Sectorraad Media waardeert de Beleidsnota Media als een evenwichtig samengesteld document, in het bijzonder het centraal plaatsen van de mediagebruiker en de aanzetten om met de federale en Europese overheid en met de andere gemeenschappen tot een uniforme en transparante regelgeving te komen.

De Sectorraad Media kijkt uit naar de meer concrete uitwerking van bepaalde dossiers en hoopt daarbij op het gepaste moment betrokken te worden. Onder andere de strategie voor de toekomst van het radiolandschap moet snel duidelijk worden.

De Sectorraad Media benadrukt tot slot dat volgende punten niet uit het oog mogen worden verloren:

- bewaar een goede balans tussen klassieke en nieuwe media;
- creëer een gelijke behandeling voor lokale en internationale spelers en volg Europese beleidsontwikkelingen nauw op;
- schep meer duidelijkheid over de (bijkomende) taken van de VRM en overweeg een aantal bijkomende procedurele bepalingen met betrekking tot de rechten van de verdediging;
- schep snel duidelijkheid over de toekomst van VIAA;
- bewandel ook de piste van zelfregulering voor wat betreft het toezicht op en de handhaving van de kwalitatieve reclamevoorschriften, met het instrument van de JEP.

Namens de Sectorraad Media,

Simon Delaere, voorzitter
Hilde Van den Bulck, ondervoorzitter
Hanne Schuermans, secretaris

¹⁵ Algemene Raad i.s.m. Sectorraad Kunsten en Erfgoed en Sectorraad Media, 'Advies over het Vlaams Instituut voor Archivering', 13 juni 2014.

<http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/AR/adviezen/20140613-Advies-VIAA.pdf>

¹⁶ O.a. in het advies 'Evaluatie van 3 jaar Mediadecreet', 22 februari 2012, punt 3.

http://www.cjism.vlaanderen.be/raadcjism/SR_media/adviezen/20120222-advies-evaluatie-mediadecreet.pdf